

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija
Program: Komerčalist
Modul: Podjetniški

SKLADIŠČA IN SKLADIŠČNO POSLOVANJE

Mentorica: Nežka Bajt, univ. dipl. inž. živ. teh.
Lektorica: Maja Papler

Kandidatka: Maja Peterčič

Kranj, januar 2009

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici Nežki Bajt, univ. dipl. inž. živ. teh.

Hvala gospe Marjeti Škof iz podjetja ARC za pomoč in nasvete pri izdelavi diplomskega dela.

Zahvaljujem se tudi predmetni učiteljici Maji Papler, ki je lektorirala mojo diplomsko nalogo.

IZJAVA

Študentka Maja Peterčič izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom Nežke Bajt, univ. dipl. inž. živ. teh.

Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.

Dne:

Podpis:

POVZETEK

Skladiščenje omogoča ustrezno delovanje številnih drugih funkcij od nabave, do proizvodnje in prodaje ter s tem zagotavlja nemoteno oskrbo ob planiranem času. Osnovna naloga skladiščenja je vzdrževanje zalog, s tem pa so povezani razmeroma veliki stroški. V zalogah se namreč skriva pomemben del finančnih sredstev.

Povečevanje proizvodnje, uvajanje novih proizvodov in širjenje ponudbe zahteva vedno večje skladiščne zmogljivosti. V ta namen se gradijo veliki sodobni logistični centri. Ti so opremljeni z najmodernejšo skladiščno opremo, informacijskimi in računalniškimi programi.

Skladiščna podjetja omogočajo strokovno hrambo blaga, ker imajo specializirane naprave in skladišča ter usposobljen kader. Podjetjem, ki skladišči svoje blago v javnih skladiščih, ni treba graditi lastnih skladiščnih zmogljivosti in vzgajati usposobljenega kadra. Skladiščno podjetje omogoča enakomerno oskrbo tržišča ob nepričakovanih in izrednih potrebah.

Obseg zalog je bistvenega pomena za celoten obseg dela v skladiščih. Vsi skladiščni in mnogi drugi stroški v podjetju so odvisni od skladiščnih prostorov, njihove opremljenosti ter tudi številu zaposlenih delavcev in njihova organiziranost.

KLJUČNE BESEDE: zgodovina in kratica ARC, skladišče, skladiščenje blaga, vrste skladišč, lokacija skladišč, proizvod.

ABSTRACT

Storage is allowing suitable activity of numerous second functions from purchase, to production and sale and with this assures undisturbed supply next to planned time. Basic task of storage is maintenance of stocks with this are connected comparatively large costs. Important part of financial means is hiding namely in stocks.

Increasing of production, introduction of new products and spreading of offer demands larger storage capacities always. Large contemporary logistical centers are being built in this intention. These are equipped with most modern storage equipment, information and computer programs.

Storage companies are allowing professional storage of goods, because they have specialized devices and warehouses and trained shot. Company, that store own mildly in public warehouses is not necessary to build of own storage capacities and to grow of trained shot. Storage company is allowing uniform supply of market next to unexpected and extraordinary needs.

Scope of stocks is essential meaning for entire scope makes in warehouses and concerning them. All storage and many second costs in company depend upon storage places, their equipments and also number of employees of workers and their organization.

KEYWORDS: History and abbreviation ARC, warehouse, storage og goods, kinds of warehouses, location warehouses, product.

KAZALO VSEBINE

1 ZGODOVINA IN KRATICA SKLADIŠČA ARC	1
1.1 KRATICA ARC	1
1.2 OPREDELITEV PROBLEMA V DIPLOMSKI NALOGI	1
1.3 PRIHODNOST PODJETJA ARC	1
2 SKLADIŠČE	2
2.1 POSLANSTVO PODJETJA ARC	2
2.2 VIZIJA PODJETJA ARC.....	2
2.3 VAROVANJE V PODJETJU ARC	2
2.4 PODATKI O ZAPOSLENIH.....	3
2.5 UREDITEV PROSTORA IN RAZPOREDITEV MATERIALA V SKLADIŠČU.....	5
3 SKLADIŠČENJE BLAGA	6
4 VRSTE SKLADIŠČ	8
5 DOLOČANJE LOKACIJE SKLADIŠČ	9
6 PROIZVOD	10
7 TRGOVINA NA DEBELO	12
7.1 PROSTORSKA RAZPOREDITEV TRGOVINE NA DEBELO.....	12
7.2 ORGANIZACIJSKI VIDIKI DELOVANJA TRGOVINE NA DEBELO	12
7.3 OBLIKE KOOPERACIJ V TRGOVINI NA DEBELO	13
7.4 INOVACIJE V TRGOVINI NA DEBELO	13
7.5 ZNAČILNOSTI POSLOVANJA TRGOVSKIH PODJETIJ NA DEBELO	14
8 PREVZEMANJE, ČUVANJE IN IZDAJANJE MATERIALA	16
9 ZALOGE	18
9.1 ZNAČILNOSTI NORMATIVOV ZALOG.....	18
9.2 SPREMLJANJE IN SPREMINJANJE NORMATIVOV ZALOG	22
9.3 RAZLIČNE METODE ZA KONTROLO ZALOG	24
9.4 GOSPODARJENJE Z ZALOGAMI V NENORMALNIH RAZMERAH.....	27
9.5 NEZALOŽENOST TRŽIŠČA IN VELIKOST ZALOG	27
10 LISTINE, KI SE UPORABLJAJO V SKLADIŠČU	28
11 POTEK DELA POTNIKOV	28
12 PRAKTIČNI PRIMER REŠEVANJA REKLAMACIJ PRI NAS	29
13 RAVNANJE Z ODPADNO EMBALAŽO	30
14 RAZVOJNI TRENDI V SKLADIŠČIH	32
15 SPONZORSTVA IN DONATORSTVA	34
16 INVENTURA ALI POPIS BLAGA	36
17 IZVLEČEK IZ POŽARNEGA REDA V PODJETJU ARC	36
18 ZAKLJUČEK	38
LITERATURA IN VIRI	39
KAZALO SLIK	40
PRILOGI	41

<i>PRILOGA 1: Podjetje ARC</i>	41
<i>PRILOGA 2: Izdelki podjetja ARC</i>	43

1 ZGODOVINA IN KRATICA SKLADIŠČA ARC

Zgodovina skladišča ARC sega nekaj let nazaj. Na začetku njihovega razvoja sta delala sama današnja direktorica in direktor Kolman, pomagali so jima dva ali trije študenti. Začetki so bili težki. Ko so se pojavili uspehi, so svojo dejavnost preselili na današnjo lokacijo. Nobeden od izdelkov, ki so v prodaji danes, ni imel slovenske deklaracije, zato je bilo potrebno vse blago deklarirati. Danes pa je tega deklariranja vedno manj, saj ima skoraj večina izdelkov že slovensko deklaracijo.

1.1 KRATICA ARC

Je okrajšava za Agency Representation Consulting
Pojmi v širšem smislu besede pomenijo zastopanje tujih proizvajalcev na slovenskem trgu.

1.2 OPREDELITEV PROBLEMA V DIPLOMSKI NALOGI

Problem, o katerem pišem v diplomski nalogi, je ročno povijanje palet. V letu 2008 je podjetje ARC rešilo ta problem s polavtomatskim strojem za ovijanje palet s stretch folijo. Tako so prihranili pri številu ljudi in času, ki so ga potrebovali pri ročnem povijanju palet. Pri polavtomatskem stroju se paleta z naloženo robo zapelje na avtomatski krog, na katerem se paleta vrti in se tako povija.

1.3 PRIHODNOST PODJETJA ARC

V prihodnosti naj bi se celotno skladišče in skladiščno poslovanje podjetja ARC preselilo na lokacijo Šenčur. Druga možnost je, da bi v prihodnjih petih letih na mestu dosedanjega šotora, zraven glavnega skladišča, postavili grajeno skladišče in bi povečali prodajo cigaret.

2 SKLADIŠČE

Skladišče je prostor, kjer shranjujejo različne vrste materiala ali blaga, torej prostor z vsemi napravami, ki omogoča sprejemanje, hranjenje in izdajanje blaga. Vanj vključujemo ves potreben manipulacijski prostor, prostor za vodstvo, pripravo skladiščnega dela in evidence. Naloga skladišč je ohraniti količino in kakovost uskladiščenega blaga s čim nižjimi stroški shranjevanja in čuvanja. V skladiščih delajo skladiščniki, njihove naloge pa so, da ravnajo s stvarmi kot dober gospodar, da opozorijo na slabo embalažo, zaradi katere utegne priti do škode, da nemudoma prodajo blago, če preteži nevarnost uničenja, da obvarujejo pravice nasproti prevozniku, da zavarujejo stvari, če je tako dogovorjeno. Skladiščnik odgovarja za škodo stvari, razen če dokaže, da je nastala zaradi okoliščin, ki se jim ni bilo mogoče izogniti.

2.1 POSLANSTVO PODJETJA ARC

Poslanstvo je zadovoljevanje kupcev v smeri celovite ponudbe logističnih storitev in s tem optimiranje poslovanja.

2.2 VIZIJA PODJETJA ARC

Vizija podjetja je ustvariti ali postati ključni del kvalitetnega, zanesljivega in odzivnega sistema zunanjega upravljanja logistike. To bomo dosegli z usmerjanjem k potrebam kupca, učinkovitim upravljanjem potrebnih virov ter trajnostnim razvojem v svoji dejavnosti.

Cilj podjetja je zavzemanje za uspešen partnerski odnos z vsemi, ki so povezani s podjetjem, prilagodljivost, zanesljivost, prijaznost pa so njihove vrednote, s katerimi uresničujemo te cilje.

2.3 VAROVANJE V PODJETJU ARC

Prostori so stalno pod tehničnim in fizičnim nadzorom varnostne službe. Podjetje ARC varuje varnostnik, odkar so v podjetje vlomili, in sicer takoj po novem letu 2008. Preden smo dobili cigarete, varnostnik ni bil potreben. Varovanje smo imeli vzpostavljeno preko alarmnega sistema. Ko je alarm zapiskal, je varnostna služba GROUP 4 dobila odziv in prišla na kraj. Sprožitev varnostnega sistema je bila včasih res zelo, zelo redko, odkar pa imamo tudi cigarete, je nevarnost vlomov večja, zato je varovanje na zelo visokem nivoju.

Podjetje ARC je v letu 2006 zastopalo in distribuiralo izdelke naslednjih podjetij:

- Glaxosmithkline, Sara Lee, SCA, Bic, Safex Condoms, Modelo Group, kozmetika Makra, Turtle Wax, cigarette JTI.

V podjetju ARC so skladiščniki in šoferji kombijev podpisali izjavo, s katero izjavljajo:

- da bodo z blagom in embalažo ravnali s skrbnostjo dobrega gospodarja,

- da v primeru malomarnege ravnanja prevzamejo odgovornost za nastalo materialno škodo na blagu in embalaži,
- da v delovnem času ne bodo uživali alkohola in opojnih substanc oziroma da ne bodo upravljali službenega vozila, ki je v lasti podjetja ARC Kranj d.o.o. pod vplivom alkohola in opojnih substanc,
- da morajo ravnati v skladu s predpisi za ravnanje z blagom,
- da se morajo obnašati v skladu z varnostnimi postopki in v skladu z danimi navodili,
- v primeru poskusa vloma ali kraje blaga morajo takoj zaščititi kraj in predmet dogajanja,
- varovati morajo informacije o stanju v skladišču.

Podjetje ARC d.o.o. ima sedež v Kranju (Hrastje). ARC je trgovina na debelo z izdelki široke porabe, s parfumi in kozmetiko. Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1993. Osnovni kapital znaša 228,373.936 evrov. ARC ima štiri skladišča: glavno, pomožno, skladišče bakra in odvetnikov. To podjetje zaposluje pretežno študente.

2.4 PODATKI O ZAPOSLENIH

Družba na dan 31. 12. 2006 zaposluje 36 ljudi. V letu 2006 je družba na novo zaposlila 10 ljudi, medtem ko so iz družbe odšli 4 zaposleni. V letu 2008 so dodatno zaposleni še 4 skladiščniki in pomočnik direktorja.

Izobrazbena struktura zaposlenih na dan 31. 12. 2006:

VII. stopnja izobrazbe: 11 zaposlenih,
VI. stopnja izobrazbe: 3 zaposleni,
V. stopnja izobrazbe: 12 zaposlenih,
IV. stopnja izobrazbe: 7 zaposlenih in
III. stopnja izobrazbe: 3 zaposleni.

Kot posledica povečanega obsega poslovanja so narasli tudi določeni stroški podjetja. Med najopaznejšimi dvigi stroškov v primerjavi z letom 2005 so stroški dela (povečanje za 12,9 %) in stroški porabljenega materiala (15,4 %).

Stalna sredstva so se v bilanci stanja povečala v primerjavi z letom 2005 predvsem na račun nakupa zemljišč, kar za 64 %, medtem ko so se kratkoročna sredstva v primerjavi z letom 2005 povečala za 22,8 %, predvsem na račun povečanja kratkoročnih poslovnih terjatev. Družba nima osnovnih sredstev zastavljenih kot jamstvo.

Izjavi, ki smo ju morali podpisati študenti, pa sta:

- izjava o varstvu pri delu za študente

Ta vsebuje naslednje: praktično usposabljanje za varno izvajanje delovnih nalog na delovnem mestu – da smo bili teoretično seznanjeni z določili zakona o varnosti in zdravju pri delu. Opozorjeni smo bili, da moramo svoje delo opravljati po danih navodilih; da imamo pravico uporabljati varnostne naprave; da v primeru

neizpolnjevanja in opuščanja predpisanih navodil ogrožamo svojo varnost; da smo vodji dolžni takoj prijaviti vsako pomanjkljivost.

- izjava o dolžnostih in obveznostih pri delu ter o odškodninski odgovornosti pri delu za študente

Ta določa, da smo bili teoretično seznanjeni z dolžnostmi in obveznostmi ter odškodninsko odgovornostjo študentov, zaposlenimi preko študentskega servisa. Dolžnosti in obveznosti študenta so vestno opravljanje dela v času in kraju, ki sta določena za izvajanje dela. Upoštevati moramo zahteve in navodila delodajalca, spoštovati in izvajati predpise o varnosti in zdravju pri delu, obveščati delodajalca o posebnih okoliščinah.

Slika 1: Podjetje ARC (Vir: podjetje ARC)

Pravilno zgrajeno in urejeno skladišče mora ustrezati naslednjim zahtevam:

- notranja ureditev (zagotavljati mora čim manj manipulacij, čim krajše prevozne poti, čim manj premeščanj, nobenih zastojev pri prevozu itd.);
- material (biti mora uskladiščen pregledno in dosegljivo, že pri uskladiščenju je treba misliti na izdajo blaga, celotni sistem skladiščenja je treba urediti tako, da ga lahko nadziramo; skladišče mora omogočati uskladiščenje prevoznih enot palet in kontejnerjev);
- skladišče (priključeno naj bo na javne prometnice, kar bo omogočalo neoviran dovoz in odvoz);
- skladišče naj omogoča čim enakomernejšo razporeditev dela in kratek čas čakanja;
- skladišče naj zagotavlja ohranjanje kakovosti uskladiščenega materiala z organizacijskimi in tehničnimi rešitvami;
- skladišče naj bo zgrajeno tako, da omogoča fleksibilnost ob prevzemu in izdaji blaga;
- skladišče naj omogoča smotrno organizacijo celotnega skladiščnega in materialnega poslovanja.

2.5 UREDITEV PROSTORA IN RAZPOREDITEV MATERIALA V SKLADIŠČU

Notranjo ureditev skladišča razumemo kot dimenzioniranje in notranji raspored posameznih prostorov, določanje prometnic, izdajnih in prevzemnih mest ter delovnih mest skladiščnikov, razmestitev potrebne opreme v teh prostorih, razmestitev uskladiščenega materiala in označevanje posameznih elementov skladišča (Mellerowicz, 1958, str.8).

Preglednost skladiščenja zelo olajša in pospeši skladiščno poslovanje. Na ta način lahko zagotovimo, da material v skladišču sortiramo po skupinah, podskupinah in posameznih artiklih.

Eden od osnovnih pogojev za normalno poslovanje skladišča je tudi dostopnost do vsake vrste uskladiščenega materiala.

Pri notranji ureditvi skladišča je pomembna razporeditev materiala, kjer so pomembne lastnosti: teža in prostornina materiala, koeficient obračanja zalog in pogostost izdajanja materiala.

Pogosto za izračun intenzivnosti upoštevamo le težo ali prostornino materiala, ki jo največkrat množimo s pogostostjo izdajanja. Razumljivo je tudi, da odlagajo težje kose nižje, lahek material pa na višje police. Včasih lahko na raspored materiala v skladišču vplivajo še drugi pogoji. Blago velike vrednosti mora biti zaklenjeno. Pokvarljivo blago mora biti shranjeno tako, da jim je stalno pred očmi. Materiali, ki vplivajo drug na drugega (kemično), morajo biti uskladiščeni ločeno. Odločiti se moramo med dvema možnostima: ali togo postavimo skladiščni raspored in s tem zagotovimo največjo preglednost ali postavimo ta raspored zelo elastično in s tem omogočimo prilagajanje dejanskim razmeram in boljše izkoriščanje skladiščnega prostora. Poznamo različne sisteme razporejanja materiala v skladišču:

→ abecedni in številčni raspored skladiščenja

Je primer togega rasporeda. Vsaka posamezna vrsta materiala dobi svojo točno oznako in tudi svoje točno določeno mesto v skladišču. Tu skladiščenje deluje po principu "vsak material vedno na isto mesto". Ta sistem zahteva veliko skladiščnega prostora. Vsak material mora imeti prostor za svojo maksimalno zalogo. Zelo dobra pa je preglednost, saj vedno vemo, kje je določeni material uskladiščen.

→ skladiščenje po trenutnem prostem prostoru

V večji meri izkorišča prednosti in ima seveda tudi vse pomanjkljivosti elastičnega rasporeda. Vsak material, ki na novo pride v skladišče, razporedimo na tisto mesto, kjer je trenutno razpoložljiv prostor. Dober je izkoristek prostora, slaba pa preglednost.

Načini označevanja so zelo različni. Pri togem rasporedu materiala lahko z isto oznako zaznamujemo prostor in material. Pri elastičnem rasporedu materiala v skladišču bomo morali različno označiti prostor in material.

3 SKLADIŠČENJE BLAGA

Skladiščenje je dejavnost, ki v velikem delu služi pokrivanju različnih nepredvidenih dogajanj v procesu materialne preskrbe in vedno pomeni prekinitev materialnega toka.

Skladiščenje blaga omogoča delovanje številnih drugih funkcij, predvsem nabave, proizvodnje in prodaje, saj zagotavlja nemoteno oskrbo ob planiranem času, na drugi strani pa povzroča občutne stroške. Osnovna naloga skladiščenja je varovalna funkcija. S svojimi zalogami izravnava vsa nihanja v materialnih tokovih, ki jih prinaša dinamičnost poslovnega dogajanja. Zagotavlja enakomeren tok proizvodnje. Analizirati mora posamezne elemente, ugotavljati nesmotrnost v delu in skrbeti za čim boljše načine dela. Bistvena naloga skladiščenja je tudi optimalizacija zalog. V grobem lahko vse pretoke združimo v nek skupni osnovni pretok materiala, ki teče od dobavitelja prek nabave, proizvodnje in prodaje do kupca. Nenehno povečevanje proizvodnje, uvajanje vedno novih izdelkov in širjenje asortimenta zahteva nove in večje skladiščne zmogljivosti. Na povečane potrebe po uskladiščenju vplivajo množična proizvodnja dobrin, premagovanje velikih razdalj in daljši časovni odmiki proizvodnje in porabe. Ekonomske funkcije skladiščenja izhajajo iz smotra uskladiščenja in vloge te dejavnosti v družbeni delitvi dela. Te funkcije so časovna, prostorska, kakovostna, količinska, zaščitna in kreditna.

- a) skladiščenje omogoča usklajevanje proizvodnje in porabe, torej gre za premostitev časovnih razlik med proizvajalci in porabniki,
- b) s skladiščenjem stvari se zmanjšuje prostorska oddaljenost med proizvodnjo in porabo,
- c) skladiščenje omogoča doseganje hitrejše proizvodnje, njeno povečanje, po drugi strani pa omogoča enakomernjšo porabo,
- d) s skladiščenjem večjih količin blaga je dana možnost posredovanja na tržišču. Pomembno je hranjenje potrebnih količinskih rezerv države,
- e) s hranjenjem se stvari zaščitijo pred škodljivimi procesi.

Vplivi materialnih pogojev

Številni različni vplivi največkrat razbijajo neprekinjeni pretok. Na različnih točkah procesa prihaja do mnogih nepredvidenih dogodkov, motenj, ki spreminjajo planirane pretoke v času, količini, poteh in drugih njihovih elementih.

Oglejmo si nekatere kritične točke, kjer lahko nastajajo motnje:

- dobavitelj–nabava – dobavitelj zamuja z dobavo, spreminjajo se dobavni roki, zaradi nastalih sprememb se spreminjajo količine, kakovost in vrste materiala;
- nabava–proizvodnja – nastopijo kot posledica nepredvidenih dogodkov v prejšnjem toku, spreminjajo se zahteve, roki, količine, vrsta in kakovost materiala;
- proizvodnja – roki izdelave proizvodov, količinska poraba materialov, ki je posledica kvalitete materiala in dela, opuščanje starih in uvajanje novih proizvodov;
- prodaja – postavlja spremenjene zahteve proizvodnji, ki skuša spremeniti svoje možnosti, da zadovolji potrebam prodaje;

- kupci – potrebe in želje kupcev se venomer spreminjajo, kar povzroča dodatne težave v pretoku gotovih proizvodov.

Vsi ti pretoki so močno povezani med seboj in zato motnje v enem segmentu procesa močno vplivajo na celotno dejavnost. Na potrebe in možnosti oskrbe vplivajo notranji in zunanji dejavniki, ki se pogosto spreminjajo, s tem pa se spreminja tudi njihova moč. Ti dejavniki so lahko:

- sistematične spremembe, ki jih je mogoče z veliko natančnostjo naprej predvideti;
- slučajne spremembe, ki so s sistematičnimi povezane ali od njih popolnoma ločene.

Ugotovili so, da se pri neenakomerni materialni preskrbi in porabi srečujemo z različnimi zakonitostmi. Te zakonitosti je potrebno čim bolj točno ugotoviti, analizirati in upoštevati pri materialni preskrbi in zmanjševanju stroškov. To omogoča doba računalnikov, ki ima širok spekter zbiranja in obdelave informacij o preteklih in sedanjih dogodkih.

Vzroki, zaradi katerih pride do potrebe skladiščenja, so neskladnost med časom proizvodnje in časom potrošnje, oddaljenosti med krajem proizvodnje in krajem potrošnje, različni trgovski in finančni pogoji ter potreba po varnostni oskrbi.

Okvirje za konkretno skladiščno poslovanje opredelimo s skladiščno politiko:

- politika organizacije skladiščne službe mora opredeliti osnovna razmerja v dejavnosti;
- politika skladiščnih zalog mora opredeliti režim gospodarjenja za različne vrste in skupine materialov. Zagotavljati mora vzdrževanje zalog v racionalnem obsegu;
- politika določanja lokacije mora opredeliti izgradnjo enega ali več skladišč, način razporeditve materiala;
- politika izgradnje in opremljanja skladišč mora opredeliti načine dela in tehnologije (smiselni so moderni načini gradnje, visokoregalna skladišča, avtomatizacija in informatizacija novih ali obnovljenih skladišč);
- politika nekurantnih zalog mora določiti gospodarjenje z materialom, ki ga ne potrebujemo več.

Skladišče ARC je zidana zgradba, skladišče poleg pa je kakovosten šotor. Spada med pokrita skladišča, saj shranjuje vrednejše blago, kot so to: zobne past in zobne ščetke Aquafresh, toaletni papir Zewa, cigarete. V letu 2008 pa je postalo večje trošarinsko skladišče, saj posluje z različnimi vrstami cigarete: Winston, Camel, Monte Carlo, Glamur, Ronson, Smart, Memphis, Dames, Meine Sorte.

Skladiščne storitve, ki jih izvaja podjetje ARC:

- skladiščenje blaga,
- komisioniranje blaga,
- viličarske storitve, prekladanje blaga,
- raztovarjanje, natovarjanje blaga,

- deklariranje, opremljanje in pakiranje blaga,
- ostale skladiščne storitve.

Transportne storitve, ki jih izvaja podjetje ARC:

- transport oziroma prevozi blaga (blago vozi pet kombijev in dva tovornjaka).

Storitve, ki se jih poslužuje podjetje ARC, so:

- hitra pošta, in sicer Door to Door (od vrat do vrat) in DHL.

Prednosti podjetja ARC:

- celovita ponudba storitev,
- prilagodljivost storitve posameznemu naročniku,
- odzivnost pri izvajanju naročil,
- zanesljivost in natančnost,
- prevzemanje odgovornosti,
- dobra lokacija.

4 VRSTE SKLADIŠČ

Izbor ustrezne vrste skladišča je odvisen od načina poslovanja v skladiščih in od prostora, ki ga imamo ter od potreb po skladiščenju in skladiščnih nalog.

Vrsta skladišča, njegove notranje ureditve in sistem razporejanja materiala pa so odvisni od številnih pogojev:

- vrsta blaga, ki ga skladiščimo z vsemi njegovimi lastnostmi;
- količine uskladiščenega blaga;
- pogostost prevzemanja in izdajanja blaga;
- organizacija prevzema, shranjevanja in izdaje.

Glede na gradnjo delimo skladišča na:

- odprta (so nepokrita in varovana, namenjena manj vrednemu materialu in materialu, ki ni občutljiv na zunanje vplive);
- zaprta (so zidana, varovana, namenjena vrednejšemu materialu in materialu, ki je občutljiv na zunanje vplive);
- pokrita (namenjena so manj vrednemu materialu, ki ga je potrebno zaščititi pred padavinami);
- specialna (namenjena vrednejšemu materialu in materialu, ki ga je potrebno posebej zaščititi pred zunanjimi vplivi – vinske kleti, silosi itd).

Skladišča razlikujemo še po:

- obliki materiala: skladišče kosovnega materiala (razni sistemi polic, predalov);

- funkcionalnosti: skladišča surovin, medfazna skladišča (služijo za shranjevanje polproizvodov), skladišča gotovih izdelkov (shranjujejo gotove proizvode), posebna skladišča (služijo za skladiščenje orodij embalaže, goriva);
- stopnji centraliziranosti: centralna skladišča ali glavna skladišča (za centralno skladišče se šteje skladišče ARC, ki pripravlja blago za trgovine na debelo, trgovine na drobno), pomožna skladišča (ta naj skrajšujejo poti, sem spadajo priročna, specialna skladišča);
- po sistemu izdaje materiala: system first in – first out sistem (prvo blago, ki pride noter, gre tudi prvo ven, pri katerem moramo zagotoviti možnost, da tisto blago, ki ga prej uskladiščimo, tudi prej lahko izdamo); drug način je first in – last out sistem (prvo noter – zadnje ven);
- po poreklu stvari: splošna, carinska, svobodna carinska ter kosignacijska skladišča.

Podjetje ARC dela po sistemu first in – first out. Na kartonaste škatle, v katerih so pakirani izdelki, napišemo na list vrsto izdelka, EAN-kodo in uporabnost izdelkov. Ta list prilepimo na kartonaste škatle, da so podatki takoj opazni.

5 DOLOČANJE LOKACIJE SKLADIŠČ

Izbira pravilne lokacije skladišč je vprašanje, ki se pojavi že pri postavljanju in izgradnji podjetja. Pravilnost ali nepravilnost te odločitve pa potem stalno vpliva na višino transportnih stroškov.

Gradnjo novih skladišč pogosto zahteva tudi širjenje obsega proizvodnje. Lega skladišč v podjetju, izbira skladiščnih prostorov in njihova ureditev odlično vpliva na stroške skladiščenja (Apple, 1963, str.4). Pravilna razporeditev posameznih objektov v podjetju ima številne prednosti, ki zrcalijo v zniževanju proizvodnih ali poslovnih stroškov in večji uspešnosti delovnega procesa.

Od pravilne izbire mesta za skladišče je odvisna možnost njegove povezave z zunanjimi partnerji, predvsem pa hitrost dovoza in odvoza materiala.

Pri obravnavi lokacijskih vprašanj moramo upoštevati tudi velikost skladišča, ali postaviti eno centralno skladišče ali več decentraliziranih (Lahdej, 1967, str.52). Centralno organizirano skladišče bo najprimernejše tam, kjer se zahtevajo majhne količine materialov ne preveč pogosto in jih zahteva več potrošnikov. Prednost decentraliziranih skladišč pa je tam, kjer so razdalje med posameznimi potrošniki zelo velike.

6 PROIZVOD

Proizvodi so vse materialne in nematerialne sestavine (storitve, varnost, znanje ...), ki zadovoljujejo potrebe odjemalcev in vzbujajo nove.

Ponudba proizvodov lahko sega:

- v širino: sorodni proizvodi, ki zadovoljujejo sorodne, vendar različne potrebe odjemalcev,
- v globino: inačice in izvedenke, ki ustrezajo specifičnim potrebam odjemalcev.

Kakovost proizvodov

→ kakovost izdelka je stopnja, do katere izdelek zadošča potrebam odjemalca,

→ zanesljivost je enakomernost tega zadoščanja,

→ glede na to, da je izdelek za organizacijo odjemalko proizvodni tvorec, lahko nezadostna kakovost in zanesljivost povzročita posledično škodo, ki presega ceno izdelka.

Sodobnost in razvoj novih proizvodov

Sodobnost proizvoda je pomembna sestavina konkurenčnosti. Sodobnost je odvisna od tega, kje se proizvod nahaja, trži, prinaša konkurenčno prednost. Za obravnavanje pogosto uporabljamo model življenjskega cikla proizvodov. Podjetje naj ima kar največ zrelih proizvodov, jim pravočasno dodaja nove in opušča zastarele. Obilica novih proizvodov sama po sebi ni prednost.

Faze življenjskega cikla proizvoda

▪ Uvajanje novega proizvoda

To je začetna faza, ko se proizvod prvič pojavi na trgu. Začetne proizvodne in prodajne serije so majhne, proizvodni in drugi stroški na enoto proizvoda so visoki. Cene izdelka so običajno visoke, saj so stroški zaradi majhnih proizvodnih serij, začetnih tehnoloških problemov, izdatkov za tržno komuniciranje in visokih razlik v ceni visoki. Ta faza je najdražja, tukaj ni veliko oglaševanja, neuspeli izdelki lahko že v tej fazi zaključijo svojo pot.

▪ Rast proizvoda

Pripravljenost za nakup sčasoma narašča. Vedno več potrošnikov proizvod kupuje in vedno več je takšnih, ki se odločijo za ponovni nakup. Novi proizvod začne prinašati dobiček, ker se znižajo proizvodni in drugi stroški, ni več oglaševanja proizvoda. Pojavi pa se konkurenca in prve imitacije proizvoda.

▪ Zrelost proizvoda

Trg je dozorel. Na njem se pojavlja vedno več ponudnikov, ki se borijo za svoje tržne deleže. Krepi se cenovna konkurenca. Dobiček doseže maksimum, od tu naprej se le še zmanjšuje, saj postopoma prihaja do zasičenosti trga s tem proizvodom.

▪ Upadanje proizvoda

Trg se postopoma krči bodisi zaradi širjenja ponudbe nadomestnih proizvodov bodisi zaradi spreminjanja mode – proizvod ni več dovolj sodoben. Morda so se spremenile tudi potrebe odjemalcev. Pojavi se izguba in izstopne ovire, ki jih predstavlja obstoječa tehnologija. Izdelki so v tej fazi najcenejši, ta faza je kritična, ali se umaknemo iz tržišča ali pa vztrajamo naprej.

Življenjski cikel je miselni pripomoček, nikakor pa ne orodje za napovedovanje bodočnosti. Posebno nevarno je zamenjevanje kratkotrajnih nihanj z začetkom upadanja programa. Podjetje izgubi izdatne donose, če prezgodaj, v zrelosti uvede strategije, ki so primerne za upadanje. Podjetje ima pogosto po več programov z različnimi življenjskimi cikli. Seštevek vseh programov zagotavlja potek rasti podjetja, zreli in upadajoči programi pa napajajo nastajajoče in rastoče.

Odločanje o novih proizvodih:

Izhodišča:

- izdelek je v času spremenljivka,
- pobude in odločitve za inovacije nastajajo v notranjem in zunanjem okolju organizacije,
- izdelek naj zadošča obstoječim potrebam.

Razvijanje novih proizvodov, cilji in usmeritve:

- usmeritve snovanja proizvodov imajo posledice tako za dobavitelja kot za odjemalca.

Uvajanje in uspešnost novih proizvodov

Merila uspešnosti so lahko:

- finančna merila: dobiček, vrednost prodaje in rentabilnost sredstev,
- tržna merila: koristnost za odjemalce, kakovost, uspešno delovanje,
- izraba priložnosti: edinstvena primerjalna prednost, omogoča vstop v dinamično tržišče, razreši težave, ki jih ima odjemalec s proizvodi konkurentov.

Značilni razlogi za neuspešnost:

- konkurenti so trdno zakoreninjeni v tržišče,
- cena je bila previsoka,
- narobe usmerjena trženjska politika.

7 TRGOVINA NA DEBELO

Njena temeljna funkcija je posredovanje izdelkov med proizvajalci in trgovci na drobno oziroma velikimi porabniki. Opravlja tudi dodatne funkcije (skladiščenje, sortiranje, pakiranje, prevoz itd.). Trgovci na debelo nabavljajo blago pri proizvajalcih in delne proizvodne asortimente preoblikujejo za potrebe trgovcev na drobno, predelovalcev. Trgovina na debelo zmanjšuje število poslovnih transakcij, ki bi sicer nastale med proizvajalci in trgovino na drobno. Trgovina na drobno je koristen posrednik posredovanja vse dotlej, dokler imata proizvodnja in trgovina na drobno ekonomski interes. Z integracijami so nastala velika proizvodna podjetja. Zato poskušajo izključiti tradicionalne trgovce na debelo in se povezovati z velikimi drobnoprodajnimi sistemi. Z rastjo trgovine na drobno se je bistveno poslabšal položaj trgovine na debelo. Trgovska podjetja na debelo spreminjajo dosedanjo poslovno strategijo in razvijajo kooperacijske odnose s proizvajalci in trgovci na drobno, tako da razširjajo svoje poslovanje. Njena primerjalna prednost je opravljanje grosističnih funkcij. Če hkrati oskrbuje več proizvajalcev, ki potrebujejo istovrstne materiale, dosega trgovina na debelo dodatne učinke zaradi ekonomije velikega obsega.

7.1 PROSTORSKA RAZPOREDITEV TRGOVINE NA DEBELO

Pri sodobnem procesu urbanizacije sta za trgovino na debelo nastala vsaj dva problema. Prvi je povezan z lokacijo skladišč, drugi pa z dostopom do teh skladišč. Problem je lahko rešila le s prenosom svojih poslovnih zmogljivosti na predmestne lokacije. Ti integrirajo nabavne, skladiščne, prodajne in logistične aktivnosti ter centre cash and carry.

7.2 ORGANIZACIJSKI VIDIKI DELOVANJA TRGOVINE NA DEBELO

Trgovina na debelo se je znašla v izjemno neugodni tržni situaciji, zato mora izbrati ustrezne strategije in taktike svojega delovanja. Med njimi so pomembne strategije, ki se nanašajo na:

- zmanjšanje števila grosističnih podjetij,
- razvoj specializacije kot podlage za integracijo grosističnih podjetij,
- posodobitev poslovanja in prodajnih metod.

Posebno izrazito je zmanjševanje števila grosistov pri prodaji osnovnih prehrabnih izdelkov. Pri grosističnem posredovanju tekstilnih in tehničnih izdelkov se število trgovskih podjetij na debelo sicer zmanjšuje, obseg poslovanja pa povečuje. V trgovini na debelo se je najprej začel proces kooperacije, ki je glavni dejavnik povezovanja oziroma združevanja grosistov.

7.3 OBLIKE KOOPERACIJ V TRGOVINI NA DEBELO

Vodoravna kooperacija ali smer

Obsega večje število manjših in srednjih trgovskih podjetij na debelo, ki so povezovala svoje poslovne funkcije in izvedla delitev dela. Gradnja velikih skupnih grosističnih nabavnih centrov omogoča poslovanje po načelu kratkih blagovnih tokov in velikih nakupov ravno ob pravem času.

Navpična kooperacija

Zajema različna podjetja, ki se povezujejo, da bi se izognila medsebojni konkurenci in si zagotovila obstoj na trgu. S to povezavo se ustvarijo pogoji za delitev dela in specializacijo.

Temeljne značilnosti vodoravnih in navpičnih kooperacij grosistov so centralizacija poslovnih funkcij, organizacijska struktura.

→ Prednosti centralizacije dejavnosti so v nabavi, logistiki in informatiki.

Prednost centralizirane nabave se kaže v nižjih nabavnih cenah, ugodnejših plačilnih in dobavnih pogojih ter pri oblikovanju usklajenega prodajnega sortimenta. Prevoz izdelkov in sprotno dobavo zagotavlja poenoten logistični proces. Ne glede na način fizičnega gibanja izdelkov je nujno računalniško spremljanje toka izdelkov, ki je podlaga za sprejemanje odločitev o zalogi, sortimentu itd.

→ V organizacijski strukturi?

Tukaj moramo integrativne enote (nabava, logistika, informatika) ločiti od operativnih enot. Integrativne enote morajo biti povezane z informacijskim sistemom, medtem ko operativne enote poslujejo po enotnem prodajnem postopku.

→ Pogoji in načini

So poenoteni, prodajni sortiment, prodajna tehnologija., politika cen in prodajne storitve so najpomembnejši elementi usklajene prodajne politike.

→ Multinacionalne trgovske kooperacije na debelo

Težijo h globalizaciji nabavnih virov in prodajnih trgov. Z ustvarjanjem baz podatkov o dobaviteljih in odjemalcih ter medsebojnih elektronskih povezav imajo takojšnje informacije o vseh elementih poslovanja.

7.4 INOVACIJE V TRGOVINI NA DEBELO

V boju za obstoj na trgu je trgovina na debelo v razvitem svetu pravočasno izrabila možnosti avtomatizacije poslovanja. Ta njen strateški ukrep se je pokazal kot učinkovit v skladiščno distribucijskih centrih. Gre za velika skladišča, v katerih izvajajo transportna in manipulativna opravila mehanizirano.

V skladiščno-distribucijskih centrih opravljajo dejavnosti kot so pakiranje, dodelava, predelava.

Enako pomembna inovacija grosističnega poslovanja je razvoj sistema cash and carry sistema, ki uvaja samopostrežni način prodaje v poslovanju trgovine na debelo. Je koristen za manjše trgovce na drobno, ki se vsakodnevno oskrbujejo glede na trenutne potrebe in s tem minimizirajo svojo zalogo.

Vse te inovacije so omogočile, da je trgovina na debelo ostala člen na tržni poti. Sproti bo morala uveljavljati nove oblike trženja do svojih dobaviteljev in kupcev.

7.5 ZNAČILNOSTI POSLOVANJA TRGOVSKIH PODJETIJ NA DEBELO

Trgovska podjetja na debelo delujejo kot posredniki med proizvodnimi podjetji in trgovskimi podjetji na drobno. Nabava in prodaja potekata praviloma v velikih količinah. Razpolagati mora z velikimi obratnimi sredstvi, primernim skladiščnim prostorom in strokovno usposobljenimi nabavnimi ter prodajnimi referenti.

Pogoji za poslovanje trgovskih podjetij na debelo

→ Sorazmerno velika obratna sredstva so potrebna za financiranje zaloge, ki naj zagotavlja kontinuirano dobavo trgovskim podjetjem na drobno, pa tudi za zalogo surovin, materiala, sestavnih in rezervnih delov za oskrbovanje predelovalcev, obrtnikov, šol...

→ Vzdrževanje zaloge zahteva ustrezen prostor za skladiščenje in varovanje, posebni problemi nastajajo pri skladiščenju prehrabnih in drugih lahko pokvarljivih izdelkov.

→ Trgovska podjetja na debelo morajo na najprimernejši način zadovoljevati potrebe trgovskih podjetij na drobno, velikih porabnikov in predelovalcev, zato je za njihovo uspešno poslovanje izredno pomembna strokovnost nabavnih in prodajnih referentov, ki morajo dobro poznati izdelke, njihove značilnosti, uporabnost, zahteve trga in tehniko ter postopke nabavnega in prodajnega poslovanja.

Trgovska podjetja na debelo opravljajo prostorsko in časovno funkcijo, pa tudi količinsko, sortimentno, svetovalno in kreditno funkcijo, vendar ni nujno, da jih vedno izvajajo v enakem obsegu.

Količinska funkcija

Je izrazita pri nakupu velikih količin in pri porazdelitvi teh količin na nadaljnje porabnike.

- zbiralni trgovci na debelo kupujejo manjše količine pri številnih manjših proizvajalcih in tako zberejo veliko količino, ki jo nato prodajo predelovalcem ali nadaljnjim preprodajalcem;

- razdelilni trgovci na debelo kupujejo pri proizvajalcih velike količine in nato prodajajo naprej v manjših količinskih enotah. Razdelilni trgovci na debelo opravljajo še kakovostno funkcijo (prepakiranje, dozorevanje, sortiranje).

Sortimentna funkcija

Bistvena je za:

- sortimentne trgovce na debelo, ki ponujajo svojim kupcem širok in srednje globok sortiment različnih blagovnih skupin, iz katerega sestavi trgovec na drobno lastni drobnoprodajni sortiment;
- specializirane trgovce na debelo, ki ponujajo ožji, vendar zelo poglobljen sortiment določenih blagovnih skupin;
- posredniške trgovce na debelo, ki se izogibajo zalogi blaga. Njihova naloga je, da najprej poiščejo kupca in po sklenitvi prodajne pogodbe organizirajo dobavo neposredno iz proizvajalčevega skladišča.

Možni izhodi iz krize poslovanja

Veliki sistemi trgovskih podjetij na drobno, ki so nastali z integracijo manjših trgovcev ali na podlagi lastnega razvoja, so čedalje pomembnejši udeleženci na nabavnem trgu, ker lahko racionalno organizirajo nabavo velikih količin blaga. Zato so trgovska podjetja na debelo povsod po svetu v krizi in iščejo izhod za svoj nadaljnji obstoj. Sedaj je ravno pravi čas, da del izgubljenega trga poskušajo nadomestiti z razvojem lastne dobroprodajne mreže. Trgovska podjetja na debelo imajo to možnost, da uspešno opravljajo svojo posredniško funkcijo, da se specializirajo na blagovne skupine in s tem znižajo stroške svojega posredovanja.

Zato morajo ustrezno prilagoditi oblike svojega poslovanja, ki so najbolj značilne za naslednja trgovska podjetja:

- dostavna trgovska podjetja na debelo

Trgovec na debelo dostavi blago do kupca (z lastnimi prevoznimi sredstvi ali po špediciji). Kupec pošlje naročilo po trgovskem potniku, lahko pa naroči tudi neposredno v prodajni službi.

- postrežna trgovska podjetja na debelo

Kupec prevzame blago pri trgovcu na debelo. To je značilno zlasti za manjše predelovalce in obrtnike, ki kupujejo sproti, kadar nastane potreba (npr. izvajanje popravil, izdelava po naročilu itd.). Številni trgovci na debelo so hkrati dostavni in postrežni, saj je odprema blaga do kupca gospodarna le pri velikih pošiljkah.

- samopostrežna trgovska podjetja na debelo

Kupci sami nabirajo blago v skladiščnih regalih, ga plačajo z gotovino in odpeljejo z lastnimi prevoznimi sredstvi. Cash-and-carry trgovanje na debelo se je začelo v živilski stroki (kupovali so predvsem manjši trgovci na drobno, gostilničarji, vrtci.). Danes poznamo to obliko trgovine na debelo tudi na drugih področjih (pri železnini, galanteriji itd.).

- regalna trgovska podjetja na debelo

Regalni trgovec na debelo se obveže, da bo predvsem supermarkete in blagovnice stalno oskrboval z določenim sortimentom. Zato sproti nadzira, kako poteka prodaja, da lahko pravočasno napolni prodajne police.

8 PREVZEMANJE, ČUVANJE IN IZDAJANJE MATERIALA

Blago skladišče prevzame s skladiščno pogodbo, ki jo opredeljuje ZOR. Pri prevzemu mora skladiščnik ugotoviti, ali blago kvalitativno in kvantitativno ustreza navedbam v spremnem dokumentu. V času uskladiščenja mora skladiščnik z blagom ravnati kot dober gospodar. Skladišče odgovarja za nastalo škodo, razen če dokaže, da je ta nastala zaradi okoliščin, ki se jim ni bilo mogoče izogniti ali jih odvrniti. V današnjem času se vodi prevzem in izdaja materiala preko računalniških programov (<http://www.epf.uni-mb.si>). V podjetju ARC uporabljajo računalniški program VASCO.

Osnovna zahteva za skladiščenje je ohraniti uskladiščeni material količinsko in kakovostno nespremenjen. Osnovni pogoji, ki se skladiščni službi postavljajo, so: organizacija prevzema materiala, čuvanje uskladiščenega materiala, organizacija izdaje materiala, evidenca gibanja in stanja zalog ter kontrola stanja zalog.

Prvi neposredni stik z materialom ima skladiščna služba ob prevzemu materiala. V osnovi je vsako prevzemanje materiala poslovni akt med dvema različnima partnerjema. Ob prevzemu materiala od zunanjega dobavitelja mora skladiščna služba preveriti tudi naročilo in ugotoviti, če pošiljka tudi glede tega ustreza. Skladiščna služba najprej ugotavlja identiteto blaga: ali je resnično dobavljeno tisto blago, ki je označeno na dokumentaciji. Količinski prevzem s štetjem, merjenjem, tehtanjem ali vzorčenjem opravi skladiščnik. Kakovostni prevzem lahko temelji samo na ogledu materiala, dostikrat pa so potrebni za točno ugotavljanje kvalitete posebni preskusi, različne analize, izbor vzorcev itd. Največkrat skladiščnik redno sam prevzema material tako količinsko kot tudi kakovostno. Uskladiščenje in varovanje materiala je druga pomembna funkcija skladiščnega poslovanja. Tukaj sta pomembni dve nalogi: pravilno razmeščanje prevzetega materiala in varovanje materiala količinskih in kakovostnih izgub.

Izdajanje materiala je tehnično zelo podobno prevzemu, samo da je postopek obrnjen. Ko skladiščna služba prejme ustrezen dokument (zahtevnico, odpremnico), najprej ugotovi, če je zahtevani material dejansko uskladiščen. Skladišča izdajajo material za potrebe proizvodnje, za potrebe drugih skladišč, pri pošiljanju materiala na predelavo ali dodelavo, knjižno pri ugotavljanju razlik zaradi izgub (kalo, kvar, razsip).

Podjetje ARC

V podjetju ARC se blago prav tako prevzema na podlagi listine, ki se imenuje dobavnica (delivery note) – prevzemnice. Na dobavnici je navedeno blago, ki je pripeljano. Na njej so napisane EAN-kode, ime izdelka, količine prispelega blaga. Tudi pri nas blago prevzamejo skladiščniki. Uvaža se iz naslednjih držav:

- Avstrije – firma SCA (toaletni papir),
- Madžarske – firma SARA LEE (čaj Pickwick, Natreen, Kiwi, Ambi pur),
- Nemčije – SCA (brisačke, robčki),
- Belgije – EUROCERMEX S.A. (pivo Corona),
- Slovaške – SCA (plenice Libero),
- Bosne – Sarajevo (kava Doncafe).

Njihovo poslovanje zajema tudi izvoz Natreena in proizvodov ARC v države bivše Jugoslavije. Izvoz je v letu 2006 obsegal 4 % prometa.

Količinski in kakovostni prevzem blaga se izvede tako, da se pri količinskem preštejejo kartoni in število palet. Pri kakovostnem prevzemu se pogleda, če so kartoni poškodovani. Če količina dobavljenega blaga ne ustreza količini na dokumentaciji, mora avtoprevoznik napisati in podpisati dokument dejansko prispelega blaga, npr: pisala Bic– ko prispejo, jih je potrebno razvrstiti na palete po EAN-kodah, potem pa jih preštejemo.

Blago mora imeti primerno temperature: kava, toaletni papir Zewa in brisačke imajo povprečno temperaturo 5 °C, natreen, čaji, hladilno mazilo, šumenke pa imajo 14 °C.

Blago izdajamo na podlagi dobavnice – izdajnice. Najprej po faksu pride naročilo trgovine. V administraciji to naročilo spremenijo v dobavnico. Na dobavnici je navedeno ime trgovine, za katero je potrebno pripraviti blago, rok plačila, številko dobavnice, EAN-kodo izdelka, količino, vrsto, pri nekaterih pa znesek naročenega blaga v evrih.

Podjetje ARC razvažja blago po dnevih v naslednjih regijah:

- ponedeljek: Primorska, Štajerska, Ljubljana;
- torek: Dolenjska, Mercator Ljubljana, Ljubljana z okolico;
- sreda: Celje, Koroška, Engrotuš, DM – Ljubljana, Petrol;
- četrtek: Primorska – Nova Gorica, Spar – Ljubljana, Ljubljana z okolico;
- petek: Prekmurje, Maribor, Murska Sobota, SVS – Ptuj.

9 ZALOGE

Pri proučevanju skladiščnega poslovanja je treba upoštevati tudi zaloge. Njihov obseg namreč določajo skladiščni prostor in njegova opremljenost, pa tudi število zaposlenih v skladiščih.

Ljubičič (2000, 347) v svoji literaturi definira zalogo kot količino blaga, odloženega (uskладиščnega) na določenem mestu (skladišču) v podjetju.

Razlogi za določeno raven zalog so boljša postrežba kupcev, količinski popusti in omogočanju nemotenega poteka proizvodnega procesa. Velikost potrebnih zalog je odvisna od želene zanesljivosti storitve, zmožnosti predvidevanja nihanj povpraševanja in sposobnosti hitre prilagoditve proizvodnega sistema tržnim razmeram. Lokacija zalog so centralno skladišče, lokalno skladišče in posredniki.

Zaloge niso statična količina, zato niso in ne morejo biti vedno enake. Spreminjajo se namreč številni dejavniki, ki vplivajo na višino zalog in izhajajo iz možnosti proizvodnega procesa in položaja na nabavnem ter prodajnem tržišču. Določene zaloge in njihove normative je potrebno sproti spremljati in ob spremenjenih okoliščinah tudi spreminjati. Zaloge v podjetju predstavljajo veliko finančno breme in zmanjšujejo učinkovitost podjetja. Zaloge materiala in proizvodov delujejo kot blažilec med notranjim transportom, proizvodnjo in prodajo proizvodov, nase pa vežejo tudi ogromna finančna sredstva. Različne službe v podjetju imajo glede zalog nasprotujoče si cilje.

Npr:

- Prodaja hoče čim hitreje ustreči kupcem in si zato želi imeti velike zaloge končnih proizvodov in materiala.
- Proizvodnja teži k učinkovitemu delovanju, torej velikim proizvodnim serijam, da bi se zmanjšali stroški priprave, ki jih povzročajo velike zaloge.
- Nabava ima raje malo velikih naročil, ki povzročajo zaloge.
- Finance želijo zmanjšati vse oblike vlaganj zaloge, da tehnične in tehnološke spremembe ne bi čakale, dokler niso izčrpane zaloge starih materialov.

9.1 ZNAČILNOSTI NORMATIVOV ZALOG

S tem lahko zagotovimo optimalno gibanje zalog. Najbolje bi bilo, če bi lahko ob vsakem naročilu izračunali optimalno naročilno količino, vendar bi bilo to nemogoče, ker bi nam to vzelo ogromno časa in dela kljub uporabi računalnika. Zato gibanje zalog materialov, ki jih uporabljajo konstantno, skušajo spraviti v neke okvire, ki predstavljajo različne normative zalog, za katere pa veljajo nekateri pogoji:

- vsaj približno enakomerno porabo istega materiala v nekem ne prekratnem obdobju;
- točno zagotovljeno založenost tržišča;
- stabilne cene oziroma vsaj enakomerno spreminjanje cen in vseh drugih stroškov poslovanja z materialom.

V teoriji in tudi praksi uporabljajo številne normative in računске kategorije za kontrolo zalog. Kot normative lahko dejansko upoštevajo tri višine zalog, ki jih imenujemo:

- varnostna zaloga,
- signalna zaloga,
- maksimalna zaloga.

Kot posebne računске količine, ki tudi služijo kontroli zalog in včasih še določanju normativov, uporabljajo še naslednje kategorije:

- povprečna zaloga,
- aktivna zaloga,
- povprečno aktivna zaloga,
- optimalna naročilna zaloga.

Varnostna zaloga

Varnostna zaloga, imenovana tudi minimalna zaloga ali železna oziroma zlata rezerva, pa tudi alarmna zaloga se vzdržuje, da se premosti pomanjkanje materiala ob nepričakovanih dogodkih, kot so lahko zamude v dobavi, večje potrebe po materialu zaradi motenj v proizvodnji, večjega povpraševanja kupcev itd. Predstavlja torej neko rezervo, ki jo smemo potrošiti le pod posebnimi pogoji in po posebnem postopku. Največkrat določajo, da porabo varnostne zaloge lahko odobri le nabava. S tem se zagotovi nemotena oskrba trga ali proizvodnje. Govorijo torej o nekakšni rezervi. Največkrat trdimo, da nastopa potreba po varnostnih zalogah iz dveh osnovnih vzrokov:

- zaradi različnih nihanj v porabi ali
- zaradi prekoračitve dobavnih časov.

Ravno varnostne zaloge so najbolj občutljivo področje gospodarjenja z zalogami. Pogosto predstavljajo pomemben delež vseh zalog in zato tudi bistveno vplivajo na višino celotnih skladiščnih stroškov.

Stroški skladišča nastanejo zaradi mirovanja blaga v proizvodnem ali neproizvodnem podjetju. Mednje štejemo stroške materialnih in medfaznih skladišč, skladišč gotovih proizvodov in vseh ostalih skladišč.

Delimo jih v tri skupine:

- stroške skladiščnega materiala, polizdelkov, blaga,
- stroške skladiščnega prostora,
- stroške delovanja skladišč.

Zaloge vežejo nase določena obratna sredstva, obresti za ta sredstva pa predstavljajo strošek. K stroškom delovanja skladišč prištevamo stroške delovne sile, stroške skladiščnih naprav in tudi, vse stroške povezane z managementom skladišč ter vodenjem evidenc in kontrole o sprejetem oziroma izdanem materialu. Stopnja skladiščnih stroškov je običajno določena relativno, glede na vrednost

uskladiščenega predmeta. Na osnovi podatkov, ki vključujejo stopnjo skladiščnih stroškov, ceno predmeta in količino predmetov, ki so na zalogi v določenem času, lahko izračunamo stroške zaloge.

Najbolj pogosto merilo za merjenje učinkovitosti zalog je faktor obračanja zalog, ki je določen z razmerjem med prodajo in povprečnim nivojem zaloge.

Gospodarjenje z varnostnimi zalogami je zelo občutljiv in zahteven del celotnega gospodarjenja. Zahteva mnogo ocenjevanja in računanja, pri čemer dandanes ogromno pomaga računalnik. V bistvu pa zahteva tekoče spremljanje in reagiranje, predvsem pa zahteva vodenje smiselne politike. Glavna vzroka za potrebo po varnostnih zalogah sta neenakomerna poraba in netočnost dobavnih časov. Spremembe, ki nastanejo, so lahko naključne in jih ne moremo naprej predvideti (intenzivnost dela, kvaliteta dela in materiala, izpadi, spremembe nalogov...). Najprej bomo obravnavali vpliv neenakomerne porabe. Zato bomo predpostavili, da so dobavni časi točno določeni in se pri posameznih dobavah ne spreminjajo zaradi slučajnih vzrokov. S statističnim spremljanjem moramo ugotoviti razlike v porabi in na ta način ugotoviti tipičnost teh odklonov ter določiti vrsto distribucije. V praksi pogosto varnostno zalogo računamo za odklone v dobavnem času. Pri tem nas zanimajo samo daljši dobavni časi od povprečnega, torej zamude, do katerih prihaja v nabavnem procesu.

Optimalna varnostna zaloga je tista, pri kateri je skladiščne stroške lahko ugotoviti, saj so odvisne od višine zalog.

Signalna zaloga

Signalna zaloga je tista višina zaloge, pri kateri se mora sprožiti postopek nabave. Enači se lahko z dobavnim rokom, saj mora prispeti nova količina v trenutku, ko se v skladišču doseže raven varnostne zaloge.

Signalno zalogo lahko na prvi pogled zelo enostavno določamo. Vendar ni ravno tako. Tako kot vse ostale zaloge tudi signalna zahteva določena ocenjevanja in računanja. Za izračunavanje signalne zaloge največkrat predpostavimo, da se poraba v časovni enoti približno razporeja okrog njenega povprečja.

Za porabo kot tudi za dobavni čas se uporabljajo določene metode, s katerimi računamo statično razporeditev.

Pri signalni zalogi sta pomembna dva dejavnika, ki se spreminjata in s tem različno vplivata na same zaloge.

Ta dva dejavnika sta:

- poraba in
- dobavni čas.

Poraba oziroma potrebe se lahko spremenijo zaradi:

- različne kvalitete dela in zato boljšega ali slabšega izkoriščanja materiala,
- različne kvalitete materiala in s tem njegovega različnega izkoriščanja,
- odsotnosti delavcev,

- okvare strojev ali izpada energije,
- nenadne spremembe delovnih nalog.

Dobavni časi tudi niso konstantni zaradi:

- podobnih vzrokov v proizvodnji dobavitelja,
- dobaviteljeve netočnosti,
- različnih odpremnih in transportnih težav,
- spremembe v povpraševanju in cenah na tržišču.

Vsi zgoraj navedeni vzroki za spremembe v porabi in dobavnem času nastopajo čisto naključno, na njihov pojav pa le težko vplivajo in jih tudi ne morejo predvidevati. Skrb za pokritje potreb ob daljših dobavnih časih bo morala prevzeti varnostna zaloga ali pa bodo izpostavljeni riziku zastoja.

Maksimalna zaloga

Ta zaloga pomeni tisto mejo v višini zalog, do katere je še gospodarno skladiščiti surovine.

Tudi ta meja ne sme biti nikoli prekoračena, ker bi to po nepotrebnem zviševalo skladiščne stroške, oteževalo delo in preglednost v skladiščih zaradi prenatrpanosti. Večja prekoračitev te zaloge ob nenormalnih pogojih, na primer ob nepričakovanih povišanjih cen, posebnih popustih, zahteva poseben postopek.

Pogosto je potrebna za določanje obsega skladiščnega prostora. Pri nekaterih načinih dopolnjevanja zalog pa je maksimalna zaloga le računsko kategorija, do katere računamo naročilno količino. Pri različnih metodah ima maksimalna zaloga lahko tudi različen pomen.

Predvsem se pojavlja v dveh oblikah:

- kot dejanska najvišja zaloga v normalnih razmerah, torej kot stvaren normativ in
- kot računsko kategorija, s pomočjo katere ugotavljajo vsakokratno velikost naročila.

Maksimalna zaloga kot stvaren normativ predstavlja najvišjo še smiselno zalogo, ki naj praviloma ne bo presežena. Če ta normativ uporabljamo in ga tudi na skladiščni kartici vodimo, potem je to neka opozorilna količina. Vsaka večja prekoračitev te količine nesprejemljivo poveča skladiščne stroške in torej pomeni negospodarno ravnanje z zalogami. Do povečanja zaloge prek njene maksimalne višine naj bi prišlo le ob različnih nenormalnih pogojih (npr. ob pričakovanem pomanjkanju materiala ...).

Maksimalno zalogo pogosto potrebujemo tudi za določanje potrebnega skladiščnega prostora. Pri togem razporedu materiala v skladišču moramo vsakemu materialu določiti toliko prostora, kot ga zavzema njegova največja dopustna zaloga. Ob vsaki časovni točki naročanja moramo ugotoviti dejansko stanje zalog in potem naročilno količino predstavlja razlika med to stvarno zalogo in našim normativom

maksimalne zaloge. Ker v dobavnem času material seveda trošimo, v skladišču maksimalne zaloge v resnici nikoli ne dosežemo.

Povprečna zaloga

Pomeni aritmetično sredino med največjo in najmanjšo zalogo. Za praktične primere zadostuje, če računamo kar z aritmetično sredino med najvišjo in najnižjo zalogo, torej lahko tudi med maksimalno in varnostno zalogo. Manjše prekoračitve navzgor ali navzdol ne vplivajo bistveno na povprečje. Povprečno zalogo uporabljamo predvsem ob kontroli skladiščnih stroškov in za ugotavljanje koeficientov obračanja zalog.

Aktivna zaloga

Aktivna zaloga je dinamični del zalog in se stalno spreminja, v nasprotju z varnostnimi zalogami, ki so v bistvu statične. Povprečna aktivna zaloga je enaka polovici razlike med maksimalno in varnostno zalogo, ali kar je enako polovici naročilne količine.

Optimalna naročilna zaloga

Optimalna naročilna količina predstavlja tisto velikost naročila, pri kateri bodo skupni stroški naročanja in skladiščenja minimalni.

Gospodarjenje z zalogami

9.2 SPREMLJANJE IN SPREMINJANJE NORMATIVOV ZALOG

Živimo in delujemo v dinamičnem okolju, ki se stalno spreminja. S tem se spreminjajo tudi pogoji določanja zalog in njihovih normativov. Torej bi vzporedno s tem tekoče in stalno morali vedno znova računati vse različne normative. To pomeni mnogo dodatnega dela, na drugi strani pa ruši stabilnost sistema vodenja normativov zalog in postavi vprašanje smiselnosti njihovega določanja. Morda bomo res za nekatere zelo pomembne materiale postavili pravilo, da je vse obravnavane elemente zalog treba ponovno izračunati ob vsakem novem naročilu. Seveda to potem niso več normativi zalog, ki jih vodimo in spremljamo.

Cilj našega prizadevanja mora biti iskanje optimuma med zahtevami po čim večji točnosti normativov, kar seveda zahteva njihovo stalno prilagajanje in spreminjanje, ter zahtevami po čim večji stabilnosti sistema.

Postaviti moramo torej smiselno metodologijo spremljanja normativov in njihove korekcije. To je gotovo dosti pomembnejše kot samo izračunavanje vseh različnih količin. Še takšna preciznost in uporaba raznih kompliciranih metod izgubi svoj smisel, če spremenjenih pogojev ne vnašamo v izračune. Dobra metodologija je tista, ki bo najustrezneje uspela upoštevati obe nasprotujoči si zahtevi:

- zahtevo po točnosti normativov in
- zahtevo po stabilnosti sistema

oziroma bo znala najti najboljši kompromis med njima.

Pri spremljanju normativov zalog gre za dva različna postopka:

- spremljajo stanje zalog glede na postavljene normative in ob njihovem doseganju ali preseganju ustrezno reagirajo,
- spremljajo pogoje, po katerih so normative določili, ugotavljajo ustreznost normativov glede na nove pogoje.

Bistvo je spremljanje normativov zalog in ugotavljanje njihove ustreznosti ob spreminjajočih se pogojih. Postopek spreminjanja je seveda lahko zelo različen. Odvisen je od zahtev samega sistema, ta pa od pomembnosti materiala. Podatke, ki so potrebni za izračun posameznega normativa, lahko spremljamo:

- tekoče ali
- periodično, in sicer
 - ob vnaprej določenih terminih,
 - ob večjih spremembah v gospodarjenju.

Tekoče spremljanje normativov zalog

Tekoče spremljanje predstavlja stalno informiranost o vseh bistvenih elementih določanja zalog. Od številnih pogojev (npr. preciznosti metode, pomembnosti materiala, stalne dostopnosti informacij itd.) pa je odvisno, katere od njih bomo mogli in želeli tekoče spremljati. Izdelati moramo torej selekcijo možnih podatkov in za vsak material določiti elemente spremljanja in zanje potem tudi tekoče ugotavljati vse spremembe. Vsaka sprememba pogojev naj bi seveda ne vodila k spreminjanju normativov. To bi vneslo nestabilnost v celoten sistem določanja zalog. Postaviti je treba neke tolerance, znotraj katerih so spremembe sprejemljive (obvladljive) in ne zahtevajo reagiranja.

Tekoče spremljanje zahteva dobro izdelan informacijski sistem. To najlažje dosežemo, če imamo računalnik. V vsakem primeru pa zahteva ta način natančno in ažurno vodenje zahtevanih podatkov, ob vsaki netočnosti metoda izgubi svoj smisel. Za tak način se bomo torej odločili le pri zares pomembnih materialih.

Diskontinuirana revizija

Ta normativ zalog je manj natančen, zato pa je revizija ob manjših stroških lažje izvedljiva. Pri tej nismo tekoče in ob vsakem trenutku informirani o situaciji, ampak potrebne podatke ugotavljamo le v nekaterih trenutkih. Največkrat že vnaprej določimo čas revizije normativov in sicer v enakih obdobjih (vsaj enkrat, lahko pa tudi večkrat letno). Najprimerneje je, če za to preverjanje določimo kar čas inventure, ko moramo že tako vsak material izpostaviti določeni reviziji. Tako na primer lahko ugotovimo, da v preteklem letu varnostne zaloge nismo nikoli porabili več kot do polovice. To bo zanesljiv znak, da je zaloga postavljena previsoko in jo je treba ponovno preveriti.

Včasih pa takšno preverjanje normativov ni racionalno, predvsem pri manj pomembnih materialih, ki smo jim normative določili precej ohlapno. Pri teh normativih lahko zahtevamo neko zunanjo spodbudo. Takšne spodbude so lahko:

- izpraznitev skladišča za določeno vrsto materiala,
- potreba po dodatnih naročilih,
- različne variance v potrebah proizvodnje,
- ugotavljanje napake v predvidevanjih,
- spremenjeni nabavni ali transportni pogoji.

Za spremljanje zalog je torej zelo pomembna točnost in ažurnost vseh podatkov. Prepozno zajete informacije ne omogočajo pravočasne reakcije na spremenjene pogoje. To velja tako za tekoče vodenje zalog kot za spreminjanje normativov. Celoten informacijski sistem in koncept obdelav podatkov mora biti postavljen tako, da omogoča:

- tekoče ažuriranje stanja zalog,
- različne obračune stanja in gibanja zalog,
- spremljanje doseganja različnih normativov,
- spremljanje potrebnih podatkov in dajanje različnih statističnih poročil,
- vzdrževanje različnih datotek, izpis njihovega stanja in drugo.

Vse to bo omogočil dobro oblikovan računalniški informacijski sistem z različnimi matičnimi in strukturnimi datotekami in poddatotekami.

9.3 RAZLIČNE METODE ZA KONTROLO ZALOG

Določanje vseh različnih normativov zalog ni enostaven posel. Zahteva zbiranje številnih podatkov o vseh dogajanjih z materialom in njihovo ustrezno obdelavo. Zahteva pa tudi tekoče spremljanje vseh številnih elementov in pogojev, ki vplivajo na materialne pretoke in nastajanje zalog, ter sprotno reagiranje na vse spremembe v teh razmerah. Čeprav to delo z ustreznim programom lahko avtomatično opravlja računalnik, pa zahteva to njegovo stalno ažurnost in s tem seveda stroške.

Glede na vse te različne kriterije smo razvrščali materiale po ABC-metodi. Vsaki od teh skupin je treba določiti poseben režim gospodarjenja, saj drugače njihovo razvrščanje nima nikakršnega smisla. Tako bodo pri določanju zalog posvečali največ pozornosti A-skupini in tem materialom izbrali čim bolj precizno metodo za določanje normativov zalog. Dosti manj natančne metode bodo določili za skupino B in še dosti manj za skupino C.

a) Metoda vseh normativov ali MSV

Ta metoda je najnatančnejša za kontrolo zalog. Pri tej metodi določamo vse tri normative: maksimalno, signalno in varnostno zalogo ter izračunamo optimalno naročilno količino.

Prednosti:

- je zelo precizna in najlažje zagotovi upoštevanje vseh kriterijev, ki vplivajo na višino zalog,
- ima neposredno vgrajen sistem varnostnih zalog, zahteva poseben postopek pri njihovem trošenju in opozori na kritičnost zalog,
- operira z vedno enako naročilno količino, s tem olajša dogovarjanje in zmanjšuje možnosti napak pri naročanju,
- zagotavlja stalno preglednost nad višino zalog.

Slabosti:

- zahteva spremljanje različnih podatkov in ugotavljanje različnih kriterijev ter veliko računanja,
- zahteva tekoče in ažurno spremljanje vseh sprememb v zalogah ter takojšne ukrepanje,
- različni termini naročanja za isti material,
- različni so termini naročanja za isti material, če poraba ni enakomerna,
- različni materiali dosežejo normative v različnih časih, zato jih je takrat potrebno naročiti,
- ob vsaki večji spremembi pogojev je treba vse normative ponovno izračunati.

b) Metoda signalne količine ali SK-metoda

Pri tej metodi določijo le signalno količino in izračunajo optimalno naročilno količino.

Prednosti:

- njena velika enostavnost za razumevanje in zato lahko spremljanje in vodenje,
- večja enostavnost za izračunavanje, saj določajo le en sam normative,
- vedno enaka naročilna količina,
- lažje prilagajanje spremenjeni porabi.

Slabosti:

- manj precizna, zato ne zagotavlja vedno optimalne višine zalog,
- različni termini naročanja,
- signalna zaloga mora biti postavljena visoko,
- večja je nevarnost za izpraznitev zalog,
- tekoče spremljanje gibanja zalog.

c) Metoda signalne količine in enakih naročil

Skuša odpraviti naročanje ob različnih terminih za iste in različne materiale. Uvaja tudi periodične nadzore nad višino zalog v določenih časovnih obdobjih.

Prednosti:

- naročanje ob enakih terminih in zato možnost naročanja večjega števila vrst materiala istočasno,
- naročanje materiala le takrat, kadar je naročilo res že potrebno,
- enaka naročena količina z vsemi njenimi prednostmi,
- ni potrebno tekoče spremljanje zalog.

Slabosti:

- potreba po visoki signalni količini, ki povzroči visoko povprečno zalogo,
- večja nevarnost izpraznitve zalog, ker ne naročajo materiala ob vsakem kontrolnem terminu.

Za dopolnjevanje zalog pri neenakomernem odjemu uporabljamo metodo signalne in maksimalne količine ali SM-metodo. Določimo signalno količino in vsakokrat, ko to dosežemo, nabavimo novo količino materiala. Ker pa je odvzem neenakomeren in iz skladišča izdajamo občasno različne količine, dostikrat že takoj, ko dosežemo signalno količino, zaloga pade tudi globoko pod to količino. Zato določimo še neko maksimalno količino, ki nam v tem primeru služi samo kot računski kategorija. Ta metoda je primerna za neenakomeren odjem materiala iz skladišča.

d) Metoda časovnih točk naročanja ali TM-metoda

Pri tej preverjamo višino zalog po naprej določenih obdobjih, ki so največkrat enaka (vsak mesec, teden itd.). Maksimalna zaloga je fiktivna, samo računski količina, ki v stvarnosti ni nikoli dosežena.

Prednosti:

- ne zahteva veliko podatkov za določanje normativov,
- časi naročanja so enaki in že vnaprej znani,
- ni potrebna stalna tekoča kontrola zalog.

Slabosti:

- naročajo vsakokrat različne količine,
- pri majhni porabi so te naročene količine lahko tudi zelo majhne,
- nimajo stalnega in tekočega pregleda nad stanjem zalog.

Upoštevati je treba splošno znano načelo, da mora biti koristnost uporabljene metode večja od naporov in stroškov, ki jih povzroča.

9.4 GOSPODARJENJE Z ZALOGAMI V NENORMALNIH RAZMERAH

Gospodarjenje z zalogami je izredno pomemben del celotnega poslovanja v podjetju. Zaloge na eni strani omogočajo nemoteno delovanje, na drugi strani pa vežejo občutna finančna sredstva in povzročajo tudi precejšnje stroške. Skladiščenje je vedno prekinitev materialnega toka. Potrebo po njem vedno sproži neka motnja, ki oteži tekoče oskrbovanje porabnikov. Izrazito močne so motnje na nabavnem tržišču, ki zahtevajo drugačen način gospodarjenja v skladiščih materiala. Motenj, ki izhajajo iz nenormalnih razmer nabavnega tržišča, je zelo veliko. Nenormalni pogoji delovanja zahtevajo intenzivno gospodarjenje z zalogami, pri normalnih pogojih pa normative določijo in jih potem dolgo časa tudi uporabljajo. V nenormalnih razmerah se pogoji gospodarjenja hitro in bistveno spreminjajo, zato je dosti pogosteje treba spreminjati tudi različne normative zalog. Izračuni ne bodo tako natančni, saj je največkrat treba hitro reagirati na spremenjene pogoje. V celoti bodo ob nenormalnih pogojih gospodarjenja zaloge nekoliko večje od običajnih.

9.5 NEZALOŽENOST TRŽIŠČA IN VELIKOST ZALOG

Tržišče je gotovo eden najpomembnejših dejavnikov, ki pogojujejo nastanek zalog. Stalna možnost dobiti material v neposredni bližini omogoča poslovanje delovne organizacije brez skladišč in obratno.

Lahko rečemo, da je stanje na našem tržišču neurejeno. Zaradi gospodarskih težav se posamezna tržišča zapirajo in zato je težje dobiti posamezne materiale. Posamezni proizvajalci so tako v monopolnem položaju in imajo možnost, da vsilijo svoje pogoje kupcem, katerim so pač edina možnost.

Spremenjeni pogoji bodo včasih zahtevali enkratno akcijo za izredno povečano naročilo in s tem tudi povečanje zalog. Spremembe pogojev na tržišču pa največkrat niso enkratne, ampak imajo njihove posledice trajnejši značaj. Zaradi spremenjenih značilnosti tržišča bo zato največkrat potrebno spreminjati normative zalog in s tem njihovo celotno gibanje.

10 LISTINE, KI SE UPORABLJAJO V SKLADIŠČU

Listine, ki se uporabljajo v skladišču, so:

- dobavnica,
- reklamacijski zapisnik,
- izdajnica ali reverz in
- prevzemnica.

Dobavnica

je listina, na podlagi katere se izdaja blago.

Na levem delu dobavnice se nahaja ime trgovine, na desnem pa ime podjetja, ki dobavlja blago, številka dobavnice, datum odpreme blaga, rok plačila, TRR pri SKB, ID št. za DDV, kontrolor priprave in pripravljalec robe. Na dobavnici je najprej navedena EAN koda artikla, oznaka kartonov ali kosov, naziv artikla, cena, rabat 1, rabat 2 in vrednost blaga. Na koncu strani je skupna vrednost naročenega blaga, akcijski rabati, redni rabati in supper rabati.

Dobavnica mora priti v podjetju ARC žigosana.

Izdajnica ali reverz

V podjetju ARC poteka tako, da pride potnik in vzame na reverz ali si sposodi neke artikle. Včasih vzamejo potniki artikle za nagrajevanje, za pozicioniranje in za pospeševanje. Na izdajnico se napiše količina blaga v kosih, datum, za katero trgovino, za katerega potnika gre, podpis potnika, da je blago prejel. Piše se v treh izvodih. En izvod je za potnika, drugi za trgovino, tretji za skladišče. Za skladišče je potrebno zato, ker se pred inventuro ta reverz pregleda in če ni vsa sposojena roba vrnjena nazaj v skladišče, morajo potniki sami poskrbeti za blago, ki so ga vzeli na reverz. V nasprotnem primeru bi bil pri inventuri velik manjko.

11 POTEK DELA POTNIKOV

Delo potnikov poteka tako, da hodijo po tistih trgovinah, ki prodajajo blago distributerja ARC. V podjetju ARC imajo za vsako regijo svojega potnika, skupno devet. Potniki za gorenjsko regijo, za Ljubljano pridejo po blago sami, tudi po rešene reklamacije, medtem, ko potnikom z Dolenjske, Primorske pelje blago in rešene reklamacije naš voznik kombija. Potniki iz okoliša Dolenjske, Štajerske itd. pošljejo e-sporočilo, potem pa jim na podlagi tega naročila pripravimo potrebno blago. Potniki po trgovinah popisujejo, katero blago manjka na policah, potem na podlagi tega popisa trgovina pošlje naročilo, kasneje nastane dobavnica. Potniki sami postavljajo stojala v trgovinah, stojala do trgovine pa mu pripelje naš voznik kombija. Polnjenje polic oziroma stojal opravi potnik sam, če seveda tam nima nobene pomoči. Potnik se mora dogovoriti za prostor na policah, na katerih lahko razstavi blago podjetja, za katerega dela.

12 PRAKTIČNI PRIMER REŠEVANJA REKLAMACIJ PRI NAS

Reklamacije pri nas rešujem sama. Potnik mi iz neke trgovine prinese poškodovano blago, pošlje informacije o ukradenem blagu ali blagu, ki mu je potekel rok uporabe. Najprej pogledam, kateri artikel je prišel nazaj, ali je poškodovan, ali mu je potekel rok uporabe. Če se artikel ne prodaja dobro, ga zamenjam za drugo blago, ki gre zelo dobro v prodajo, na osnovi preračunavanja. Če potnik želi samo menjavo, pa samo artikle zamenjam za iste, le da so novejši ali pa so nepoškodovani.

Reklamacije, ki nastanejo pri dobavi blaga, pa rešuje vodja skladišča ali skladiščnik. Napiše reklamacijski zapisnik, kjer se mora voznik tovornjaka podpisati, če je neusklajena količina pa se takoj usklajuje v firmi, kjer je napaka nastala. Z inventuro ugotovimo, ali se stanje po knjigah ujema z dejanskim stanjem.

O popisu mora podjetje sestaviti pravilnik o popisu, ki ureja:

- sredstva in obveznosti, ki se popisujejo,
- vrste popisov in njihovo izvedbo,
- komisije za popis sredstev in koordinacijo popisa,
- osebe, ki sodelujejo pri pripravi in izvedbi popisov, sodelovanje drugih oseb pri popisu,
- načrt popisov in rokovnih aktivnosti ob tem,
- pripravo sredstev in knjigovodskih podatkov za popis,
- izločanje poškodovanih in tržno nezanimivih sredstev,
- popisovanje dejanskega stanja in primerjavo s knjižnim,
- poročilo o popisu in njegovo obravnavo ter usklajevanje knjižnega stanja z dejanskim.

Poznamo pa tudi izredni popis, ki se opravi:

- ob prevzemu in predaji dolžnosti oseb, zadolženih za posamezno vrsto sredstev, skladišč,
- ob zamenjavi oseb, zadolženih za vodenje finančne dejavnosti,
- v drugih primerih na zahtevo direktorja.

13 RAVNANJE Z ODPADNO EMBALAŽO

Podjetje ARC

Embalaža izpolnjuje zahteve 6. člena Pravilnika o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo (Ur. l. RS 104/00). Proizvajalci embalaže izjavljajo, da imajo področje ravnanja z odpadno embalažo urejeno skladno z veljavno zakonodajo.

Vključeni so v sistem ravnanja z odpadno embalažo družbe Slopak d.o.o., št. pogodbe 143/15-03.

Slovenija je ob vstopu v EU morala prilagoditi svojo zakonodajo evropskemu pravnemu redu. Na področju embalaže in odpadne embalaže je bil tako konec leta 2002 sprejet Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, ki zavezancem: (proizvajalci, uvozniki in embalerji) nalaga zakonsko obveznost prevzemanja in predelovanja ter recikliranja odpadne embalaže. Zato je bila leta 2002 ustanovljena družba za ravnanje z odpadno embalažo Slopak.

Slopak je gospodarska družba, ki svojim naročnikom za ravnanje z odpadno embalažo zagotavlja izpolnjevanje njihovih obveznosti tako, da organizira in izvaja prevzem, razvrščanje, predelavo in reciklažo odpadne embalaže.

Družba Slopak zagotavlja izvajanje po Uredbi predpisanega ravnanja z odpadno embalažo tistim zavezancem, ki so vključeni v sistem družbe. Zavezanci morajo svoje obveznosti za embalažo, ki jo dajejo na trg, prenesti na družbo za ravnanje z odpadno embalažo. Za embalažo, ki zavezancem ostane po uporabi blaga za svojo dejavnost, pa lahko naredijo prenos obveznosti na družbo.

Sistem ravnanja z odpadno embalažo družbe Slopak obsega:

- prevzem odpadne embalaže od izvajalcev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki in predelavo prevzete odpadne embalaže,
- Zbiranje in prevzem odpadne embalaže, ki nastaja pri upravljanju trgovske dejavnosti in predelavo tovrstno zbrane odpadne embalaže,
- zbiranje in prevzem industrijske odpadne embalaže pri posameznih zavezancih.

Na osnovi pogodb je Slopak zavezan k varčnemu in gospodarnemu ter ciljno usmerjenemu poslovanju. Zato Slopak zagotavlja ekonomsko optimalno in okoljsko učinkovito delovanje v smislu nadzora kakovosti v celotni verigi sistema izbire pooblaščenih izvajalcev, zbiranja, razvrščanja, končne odstranitve odpadne embalaže.

V času veljavne pogodbe o prenosu obveznosti ravnanja z odpadno embalažo na družbo Slopak d.o.o. lahko naročnik, ki je zavezanec po Uredbi o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, kot dokaz sodelovanja v sistemu uporablja znak ZELENA PIKA.

Slika 2: Znak zelena pika (Vir: internetna stran)

Embalažnina

Zavezanci so dolžni pokrivati stroške, ki nastanejo pri zbiranju, reciklaži, predelavi in odstranjevanju:

- odpadne embalaže, ki se prevzema od izvajalcev javne službe in končnih uporabnikov (trgovcev),
- odpadne embalaže, ki se prevzema od končnih uporabnikov (proizvodna dejavnost).

Stroški ravnanja z odpadno embalažo so, skladno s tarifnim sistemom, za vsako posamezno vrsto embalaže ovrednoteni v ceniku za embalažnino.

Embalažnina je strošek storitev prevzemanja, zbiranja, reciklaže in predelave odpadne embalaže v skladu z zahtevami in v obsegu, predpisanem z zakonodajo. Višina stroškov je odvisna od predpisanega deleža za predelavo po posameznih materialih, mesta nastanka ali mesta prevzema posamezne vrste embalaže, čistosti prevzete embalaže ter gibanja cen na trgu sekundarnih surovin. Na višino cene pomembno vplivajo tudi stroški transporta.

Embalažnina za leto 2007

Embalaža:

- papir – 36 evrov na tono,
- plastika – 50 evrov na tono,
- les – 41 evrov na tono.

Pristopnina:

Pristopnina je enkratni znesek, ki ga vsak zavezanec plača ob vstopu v sistem Slopak. Znesek se izračuna za vsakega zavezanca posamezno, in sicer na podlagi količin embalaže, ki jo bo dal zavezanec na trg v prvem letu pristopa v sistem.

Podpisnik ima možnost brezplačne oddaje odpadne embalaže v posebnih zbirnih centrih. Podjetje ARC oddaja odpadno embalažo Surovini Kranj.

14 RAZVOJNI TRENDI V SKLADIŠČIH

Razvojni trendi skladiščenja se kažejo v zmanjševanju zalog in s tem zmanjšanje obsega dela, ter zmanjšanje stroškov najema in stroškov na kvadraturu prostora. Pred racionalizacijo skladiščne dejavnosti je nujno treba določiti njen nujni minimum. Ob tem je potrebno razmisliti o tehnični plati reorganizacije. Mogoče je, da je naša skladiščna površina dovolj velika, le slabo izkoriščena. Sodobni sistemi omogočajo racionalizacijo transportnih poti na površini skladišča in pri kosovnem blagu omogoča izkoristek prostora tudi v višino s sodobnimi transportnimi trakovi in dvigali, ki so računalniško vodeni. Poleg napredka fizičnega skladiščenja materiala se vzporedno razvija tudi računalniška podpora.

Razvoj skladiščenja kosovnega blaga

Analize poslovanja v skladiščenju blaga in zmanjševanju stroškov na kvadraturu skladišča so pripeljale do določenih ugotovitev, ki jih v sodobnem svetu že dalj časa uporabljajo, v Sloveniji pa je do teh izsledkov pripeljalo šele odpiranje novih logističnih poti in odpiranje v svet. Sodobna logistična podjetja se trudijo ujeti korak s sodobnimi gospodarskimi dosežki.

Razvoj sodobnega skladiščenja se kaže predvsem kot:

- optimalizacija v velikosti skladiščnih zalog in razporeditve skladiščnih prostorov;
- prehod tradicionalnih nizkih oziroma talnih regalov in skladiščenja na njih v vertikalno, kar omogočajo sodobni trakovi in dvigala, ki omogočajo hiter dostop do blaga, hkrati pa pocenijo stroške za zemljišče, saj se izkorišča prostor v višino;
- povečanje izkoristka skladiščne površine z oženjem širine prehodov in blokovnim sistemom skladiščenja. V novih skladiščih se uporablja osnovni tekoči trak, okrog katerega je blago zloženo v višino, težji in večji predmeti so na dostopnejših lokacijah, drobno blago pa ob traku, tako da ga je enostavno hraniti in izdajati naročniku. Viličarji so potrebni le še za dostavo težjih kosov, ostalo se prevaža po sodobnih tekočih trakovih;
- zmanjševanje stroškov pri gradnji skladišč na račun uporabe višine, lažjih materialov, modernejših regalnih sistemov. V višjih etažah se hranijo lažji in manjši kosi blaga, ker ne obremenjujejo s svojo težo, hkrati pa so bolj dostopni zaradi sodobnega načina transporta v skladišču,
- uporaba visoke računalniške tehnike ter uporaba sodobnih načinov prevzema in odpreme blaga. Z vnosom se izračuna teža in volumen odpremljenega blaga, izračuna velikost embalaže, ki še prenese tako količino in težo blaga, izračuna količino blaga na paleti, ki jo nato odpelje do naročnikovega transportnega sredstva;
- avtomatizacija vsega skladiščnega poslovanja. Različne naprave v skladiščih lahko povežemo med seboj in tako omogočimo hitro komuniciranje med naročnikom in dobaviteljem, skladiščem in končnim kupcem. Hkrati omogoča tekoče razknjiževanje zaloge, komercialistom opazovanje varnostne zaloge, po

drugi strani pa elektronsko poslovanje v samem skladišču s premikanjem blaga na določene lokacije.

Skladiščenje v višino

Najbolj opazen je razvoj skladiščenja v višino, saj se s tem uporabi tretja dimenzija skladišča, ki je bila v prejšnjih obdobjih zanemarjena predvsem na račun nevarnosti skladiščenja v višino zaradi neustrezne tehnologije, slabih regalov, nevarnega dostopa do tako hranjenega blaga.

Prednosti, ki se kažejo pri skladiščenju v višino, pa so:

- zmanjševanje potrebnih skladiščnih površin in s tem zmanjšanje stroškov za zemljišče,
- zmanjšanje gradbenih stroškov, s tem pa lahko več vložimo v mehanizacijo transportnih poti,
- mehanizacija skladiščnega poslovanja je nujna, ker omogoča hitrejše, cenejše poslovanje skladišča in s tem olajša delo skladiščnim delavcem,
- krajše transportne poti pomenijo skoncentrirano skladiščenje, s tem manjše stroške pri transportu blaga tako ob vhodu blaga kot pri izdaji blaga,
- vertikalne in horizontalne poti pomenijo krajši čas uskladiščenja blaga kot tudi hitrejšo izdajo blaga,
- manjši stroški pri skladiščnem poslovanju zaradi cenejše izgradnje, boljše izkoriščenosti prostora, čeprav so sodobne skladiščne naprave zelo draga imajo zelo velik učinek in zmanjšujejo stroške poslovanja,
- avtomatizacija transportnih sistemov. Pri transportu blaga preko računalniško vodenega stroja omogoča varen in ekonomičen način hranjenja in premikanja blaga.

Zmanjševanje transportnih poti

Druga pot v racionalizaciji je v zoževanju širine prehodov in hkrati v zmanjševanju števila prehodov. Prej je bila transportna pot široka, med regali je bilo veliko prehodov, sedaj pa lahko prek avtomatskih povezav regale združujemo in jih spet po potrebi ločujemo. Poti so tako lahko minimalne, v širini ene palete, prehodi med regali pa se po potrebi prestavljajo, glede na izdajo blaga oziroma vnos na police.

Avtomatizacija skladiščenja

Avtomatizacija skladišč je tako rekoč trend pri sodobnih logističnih oziroma trgovsko logističnih podjetjih. Je nujno potrebna, če hoče sodobno podjetje v hudi konkurenci biti dovolj hitro in natančno pri dostavi blaga do kupca oziroma uporabnika.

V našem podjetju je v nekaj letih logistika dosegla zelo velik napredek, vseskozi pa se še nadgrajuje in spreminja. Trgovska podjetja morajo biti hitra in prijazna do svojih kupcev. Če pa hoče vse to doseči mora imeti urejeno poslovanje pri nabavi blaga, hitro in kvalitetno skladiščenje, točnost pri izdaji in dostavi blaga do končnih kupcev.

15 SPONZORSTVA IN DONATORSTVA

Podjetje ARC Kranj sponzorira naslednje klube in dejavnosti.

→ **Letalstvo**

Akrobatsko letalo ARC Kranj d.o.o. se je udeležilo nekaj zelo pomembnih prireditev, kot so srečanje na Tromeji, nastop na sprejemu svetovnih padalskih prvakov Lesce. Načrtujejo nastope na vseh aeromitingih v Sloveniji in nekaj v sosednji Avstriji in Hrvaški, kajti to letalo je zelo atraktivno, nastop na svetovnem prvenstvu v akrobatskem letenju, ki bo na Švedskem.

Slika 3: Akrobatsko letalo ARC (Vir: podjetje ARC)

→ **Odbojkarski klub Kamnik**

Najuspešnejša ekipa je članska. V sezonah 2000–2003 je trikrat zapored osvojila naslov državnih prvakov, enkrat naslov pokalnih prvakov, kot največji uspeh na mednarodnem področju pa si štejejo uvrstitev na 7. mesto v evropskem pokalu Top Team v sezoni 2004. V rednem delu državnega prvenstva je ekipa zasedla 2. mesto, na koncu pa so osvojili 4. mesto. V Evropskem tekmovanju CEV pa so na tekmovanju v Bukarešti osvojili 4. mesto.

Slika 4: Odbojkarski klub Kamnik (Vir: podjetje ARC)

→ **Sašo Kragelj**

Sašo Kragelj, ki se ukvarja z motokrosom, je do sedaj kar trinajstkrat dosegel naziv državnega prvaka, prvega že pri 13. letih. Pomemben uspeh je naslov evropskega prvaka, dosežen leta 2002. V sezoni 2005 se je na eni izmed dirk v Italiji uvrstil na 3.

mesto. Drugo mesto na domači tekmi za svetovno prvenstvo v Orehovi vasi je njegov največji uspeh v karieri. Leta 2004 je zasedel skupno 7. mesto, v letu 2005 se je kljub poškodbi ramena uvrstil na skupno 8. mesto.

Slika 5: Sašo Kragelj (Vir: podjetje ARC)

→ **Karate klub Shotokan**

Osnovan je bil leta 1979 pri športnem društvu Gumar v podjetju Sava Kranj. Ob prenehanju delovanja športnega društva Gumar leta 1997 so se preimenovali v karate klub Shotokan. Pogosto so organizatorji pokalnih in državnih tekmovanj. Skupaj so v letu 2004 osvojili 47 zlatih, 33 srebrnih in 70 bronastih kolajn. Proglašeni so bili s strani KZS za najboljši klub v Sloveniji in za to prejeli pokal. V letu 2005 so bili uvrščeni na 2. mesto in prejeli pokal.

Slika 6: Karate klub Shotokan (Vir: podjetje ARC)

16 INVENTURA ALI POPIS BLAGA

V podjetju ARC poteka inventura enkrat letno. V letu 2007 je bila izvedena meseca novembra. Takrat je podjetje ARC zaprto za dobavo in odpremo blaga. Poteka približno dva dni, običajno v četrtek in petek. Pred inventuro morajo zaposleni v komerciali pripraviti vse potrebne listine, zvezke itd. Vodja skladišča nam en dan prej pove, kakšne so naloge posameznika. Štejejo vsi, ki so zaposleni v skladišču, v komerciali, potniki, študentje, ki pripravljajo dobavnice. Tudi sama sem sodelovala na inventuri leta 2006. Štela sem pisala Bic, 2007 pa izdelke Aquafresh, britvice Bic, osvežilce Ambi pur, cigarete itd.

Vodja skladišča seznanja zaposlene z rezultati inventure. Če so negativni, direktorica odloči o nadaljnjih postopkih.

17 IZVLEČEK IZ POŽARNEGA REDA V PODJETJU ARC

Odgovornost

Zaposleni in vsi, ki se nahajamo v tem objektu, smo dolžni upoštevati določilo požarnega reda, ostalih predpisov in navodil.

Preventiva

Kajenje v bližini objekta ni dovoljeno, razen na posebej označenih in določenih mestih. Vnašanje in uporaba električnih naprav, gorljivih materialov in snovi ni dovoljeno. Gorljive snovi in material (papir, cigarete ...) je potrebno odlagati v kovinske posode s pokrovom na določenih prostorih. Hodniki, požarni izhodi, sredstva za gašenje morajo biti prosti in dostopni v primeru uporabe. Vsa priročna sredstva morajo biti pregledana, popravljena in dostopna. Pri reševanju je potrebno upoštevati oznake in smeri izhoda. V objektu se lahko uporabljajo stroji in pripomočki za delo, ki imajo ustrezne listine.

Ravnanje v primeru požara

Uporabljamo razna sredstva, ki so namenjena za gašenje in reševanje (npr: priročna gasilna sredstva, lestve za reševanje in druga sredstva).

Če opazimo začetni požar, moramo hitro uporabiti primerna gasilna sredstva, ki so najbližja. Pri gašenju in reševanju je vsak dolžan pomagati po svojih močeh in zmožnostih. Iz ogroženih prostorov rešujemo ljudi, premoženje ter odstranimo nevarne snovi, ki bi še pripomogle k širitvi ognja.

Če ugotovimo, da ne bomo mogli sami pogasiti požara in ugotovimo, da se hitro širi, moramo hitro poklicati gasilce in zapustiti prostor.

Če pa nam požar prepreči izhod, moramo zatesniti vsa vrata in odpreti okna, opozoriti nase in biti mirni ter prisebni.

Javljanje požara

- opozorimo okolico o požaru,

- izklopimo električno energijo,
- pokličemo telefonsko številko 112 in posredujemo podatke.

Zaščita pred glodalci, mrčesom, izvajanje nadzora

Škodljivci (glodalci, ptice ...) prenašajo različne povzročitelje bolezni, ki so lahko vzrok za okužbe s hrano. Ukrepi za zaščito pred glodalci in mrčesom:

- dobra higijenska praksa,
- vsa zunanja vrata se morajo zapirati, vse odprtine npr: okrog cevi v zunanjih stenah morajo biti neprodušno zaprte, zaščitne mreže je treba namestiti na vsa okna, ki se odpirajo in sicer povsod tam, kjer živila shranjujejo ali pripravljajo,
- treba je zagotoviti skrbno ravnanje z odpadki in njihovo redno odstranjevanje;
- posode za smeti morajo biti pokrite,
- zaradi ugotavljanja prisotnosti škodljivcev in polaganja vab (v podjetju ARC imajo to za miši) je treba opraviti dvakrat letno natančen pregled prostorov živilskega obrata,
- pregled in postavitve vab opravi pravna ali fizična oseba, ki izpolnjuje pogoje, poročilo mora vsebovati naslednje podatke: datum opravljenega pregleda, načrt vseh postavljenih in oštevilčenih vab, vrsto uporabljenih insekticidov ter postopke v primeru nesreče. Vsa dokumentacija mora biti shranjena najmanj eno leto ter dostopna inšpektorjem.

Poslovník o vzdrževanju greznice

S tem poslovnikom se natančneje ureja načine in postopke v zvezi z vzdrževanjem, čiščenjem in vodenjem.

18 ZAKLJUČEK

Osnovna naloga skladiščne službe je spremljanje, varovanje in izdajanje surovin, polproizvodov, proizvodov in drugega blaga.

Za skladišča je zelo pomembno da so na ustrezni lokaciji in da imajo ustrezna poslopja, saj tako lahko čimbolj ekonomično poslujejo. To pomeni, da se čim manj porabi časa med fazo proizvodnega procesa in porabo.

Uskladiščenje v bistvu pomeni časovno izravnavo med dvema sistemoma, ki nista časovno usklajena. Skladišča naj bodo oblikovana tako, da omogočajo čim krajše transportne poti, čim manj premeščanja in drugih manipulacij v skladišču ter preprečujejo zastoje. Skladiščenje naj bo pregledno in zahtevani material hitro dosegljiv, hkrati pa morajo biti izpolnjeni tudi vsi varnostni ukrepi, da ne pride do kraje in poškodb.

LITERATURA IN VIRI

Spletne strani:

<http://www.jumalogistika.si/>

http://www.slopak.si/prenos_20.htm

<http://baza.svarog.org/ekonomija/logistika.php>

Datum obiskanih spletnih strani 1. 4. 2008

Knjige:

Kaltnekar, Z. (1993). *Logistika v proizvodnem procesu*. Kranj: Moderna organizacija.

Potočnik, V. (2001). *Trženje v trgovini*. Ljubljana: GV.

Poročila, interni dokumenti:

Zapiski predavanj Blago in storitve (Nežka Bajt), 2007

KAZALO SLIK

Slika 1: Podjetje ARC (Vir: podjetje ARC)	4
Slika 2: Znak zelena pika (Vir: internetna stran)	31
Slika 3: Akrobatsko letalo ARC (Vir: podjetje ARC)	34
Slika 4: Odbojkarški klub Kamnik (Vir: podjetje ARC)	34
Slika 5: Sašo Kragelj (Vir: podjetje ARC)	35
Slika 6: Karate klub Shotokan (Vir: podjetje ARC)	35
Slika 7: Zobna pasta Aquafresh multi active (Vir: podjetje ARC)	43
Slika 8: Zobna ščetka 3-way head Aquafresh (Vir: podjetje ARC)	44
Slika 9: Corega tabs bio tablete (Vir: podjetje ARC)	44
Slika 10: Lactacyd emulzija za intimno nego (Vir: podjetje ARC)	45
Slika 11: Toaletni papir Zewa aloe vera 8+2 gratis (Vir: podjetje ARC)	45
Slika 12: Libero plenčke maxi od 7–14kg (Vir: podjetje ARC)	45
Slika 13: Libresse invisible ultra thin (Vir: podjetje ARC)	46
Slika 14: Električni komplet Ambi pur elegance (Vir: podjetje ARC)	46
Slika 15: Osvežilec zraka Ambi pur v spreju z vonjem po lotusu (Vir: podjetje ARC)	47
Slika 16: Komplet voyage Ambi pur car (Vir: podjetje ARC)	47
Slika 17: Kava Doncafe Minas – 100 g (Vir: podjetje ARC)	47
Slika 18: Darilno pakiranje Doncafe (Vir: podjetje ARC)	48

PRILOGI

PRILOGA 1: Podjetje ARC

Pri nas imamo izdelke razvrščene po dogovorjenem vrstnem redu. Blago je na paletah in dvignjeno v regale, tam kjer je zanj določeno mesto. Razpored materiala v glavnem skladišču je naslednji:

- prvi regal (zobne paste in zobne ščetke Aquafresh);
- drugi regal (zobne paste, brivniki Bic, dišave za avto Ambi pur car);
- tretji regal (Ambi pur car, osvežilec Ambi pur za toaletne prostore);
- četrti regal (wc-geli, polnilo za wc Ambi pur, sprej za čevlje Kiwi);
- peti regal (električno polnilo Ambi pur, komplet, pisala Bic);
- stranski regali (kondomi Safex, robčki Zewa, čaji Pickwick, Natreen, kava ARC* šumenke, vezalke Kiwi, vložki za čevlje, gobice ...).

Skladiščniki vozijo in dvigajo palete z elektroregalnim viličarjem (Jungheinrich).

Elektroregalni viličar skrbi za dobro izrabo razpoložljivega prostora, storilnost je visoka in delovni pogoji dobri. Za delo zadostuje že majhna širina delovnega hodnika, ki omogoča prihranek prostora. Namenjen je za zajem standardne evro palete v vzdolžni smeri. Zaradi omenjene prednosti je več prostora pri vožnji v dvosmernem prometu, v skladovnicah in pri uvozu v regale. Za prijetne delovne pogoje poskrbi že nizek in udoben dostop do voznikovega mesta, trojna nastavitev sedeža. Hitrost vožnje v zavojih se avtomatsko zmanjšuje. Nevarnost nihanja ali celo prevrnitve vozila je zmanjšana. Zagotavlja najboljše pogoje za gospodarno skladiščenje blaga na velikih višinah in za manipulacijo na ozkih površinah. V vseh okoliščinah nudi primerne rešitve, pa naj bo to kombinacija različnih načinov skladiščenja blaga na paletah ali obvladovanje težavnih prehodov skozi ozka in nizka mesta.

Poleg tega pa uporabljajo še mehanizirana vozila:

- elektrovoziček, kjer motor poganja električna baterija, ima ploščad za prevoz tovora,
- viličar, ki je najpogostejši predstavnik te skupine transportnih sredstev,
- kuli ali žaba, ki je ročno transportno sredstvo.

Tu je tudi prostor, kjer poteka deklariranje izdelkov, prostor, kjer se povijajo izdelki in kjer se nahaja poškodovano blago, prostor za vodjo skladišča, prostor za deklaracije in frutalne – dodatne nalepke, ki se nalepijo na izdelek. V pisarni za vodjo skladišča imajo arhivske omare ali arhiv, računalniško mizo, računalnik, mizo za malico, dve omari za dokumentacijo. V prostoru za deklaracije se mora vzdrževati red, saj je teh veliko vrst. Razporejene so po dogovorjenem vrstnem redu. Primeri frutalnih nalepk so:

- nalepka -20 % (ta se lepi na določene ščetke za določen čas, ki je odvisen od dogovorjenega roka med potnikom in trgovino);
- Nalepka XXL (ta se lepi na komplete za toaletne prostore Ambi pur – trojna polnila, in sicer samo za trgovino DC Spar);

- emulzija Lactacyd + robčki (uporablja in lepi se takrat, ko gre za akcijo).

Deklaracije tiskajo sami (npr. za nekatera pisala Bic, brivnike Bic ...), v večini pa jim deklaracije tiska tiskarna: za emulzijo Lactacyd, osvežilec za toaletne prostore Ambi pur, kondome Safex itd.).

Blago, ki se povija, je za Mercator. Povite izdelke zahtevajo, da lažje prevzamejo blago. Tak primer so naslednji izdelki:

- brivniki Bic, ki so pakirani v originalnem kartonu po 40 kosov → povije se po 2 x 20 kosov in se zloži v isti karton;
- zobna pasta Aquafresh pump in emulzija Lactacyd, ki sta v originalnem kartonu pakirana po 12 kosov → se povije po 2 x 6 kosov pumpi, medtem ko je emulzija Lactacyd po 3 x 4 kosov;
- paste Aquafresh, npr. active 100 ml, fresh 100 ml, whitening 100 ml ... Te pa se povijajo po 2 x 12 kosov.

Na vsak ta zavoje se prilepi EAN-koda, tako, da imajo ti izdelki tri kode:

1. EAN-kodo na izdelku,
2. EAN-kodo na ovoju in
3. EAN-kodo na kartonu.

Ostale vrste blaga pa se nahajajo v visokoregalnem šotoru.

Tudi to blago je dvignjeno v regale. Na tleh tega šotora pa se nahajajo najrazličnejša stojala, ki se postavijo v trgovinah ob različnih priložnostih, kot so akcije itd. V skladišču Odvetnikov, Bakra se nahaja kava, različne vrste stojal, ki se uporabljajo pri promocijah novih izdelkov, izdelkov, ki so že uveljavljeni na trgu in pri akcijah. V teh skladiščih je potrebno vsakodnevno meriti in evidentirati temperature.

PRILOGA 2: Izdelki podjetja ARC

Izdelke razvrščamo, in sicer na:

- izdelke za osebno higieno (sem spadajo zobne paste Aquafresh, Sensodyne, Parodontax, emulzija Lactacyd, papir in brisačke Zewa, plenice Libero, vložki Libresse, brivniki Bic in kondomi Safex);
- izdelke za dom (sem spadajo osvežilci zraka Ambi pur, izdelki za nego obutve Kiwi);
- izdelki za avto (sem spadajo osvežilci za avto Ambi pur car in nega za avto Turtle wax);
- pijačo in hrano (sem spadajo šumenke Arc, kava Doncafe, tabletko Natreen, pivo Corona);
- razno (vžigalniki in pisala Bic).

Opis izdelkov, ki jih prodaja ARC:

ZOBNE PASTE AQUAFRESH

Zobne paste Aquafresh so ohranile tržni delež, njihov tržni delež se je v letu 2006 gibal od 26,8 % do 30,4 %.

- Zobna pasta Aquafresh multi active

Slika 7: Zobna pasta Aquafresh multi active (Vir: podjetje ARC)

Pakiranje 50 in 100 ml z dokazano antibakterijsko sestavino daje dolgotrajno zaščito za ves dan. Pomaga preprečevati karies in krepiti zobe; preprečuje nastanek zobnih oblog, ki so lahko vzrok za nastanek zobnega kamna, bolezni dlesni.

Zobne ščetke Aquafresh za odrasle so:

- zobna ščetka 3-way head :

Edinstvena glava s tremi neodvisno gibljivimi deli. Prilagodi se obliki zob in liniji dlesni ter temeljito in nežno odstrani obloge tudi s težko dostopnih mest.

Slika 8: Zobna ščetka 3-way head Aquafresh (Vir: podjetje ARC)

TABLETE COREGA

- Corega tabs bio:

To so tablete za čiščenje zobnih protez z bio formulo. Pri redni uporabi dvakrat dnevno tablete hidrodinamično in učinkovito raztopijo in odstranijo vse madeže in obloge, kot npr. madeže od čaja, nikotina ... Učinkujejo antibakterialno, dezinficirajo in preprečujejo nastanek zobnega kamna in vnetij. Zobje so sijoči in čisti. Tablete negujejo, čistijo in vam nudijo svežino cel dan. Pakiranje po 30 kosov.

Slika 9: Corega tabs bio tablete (Vir: podjetje ARC)

EMULZIJA LACTACYD

- Emulzija lactacyd:

Pakiranje je po 200 ml. Je nežna emulzija za vsakodnevno umivanje intimnih delov telesa, ki zajamčeno ne vsebuje mila in ne draži. Njen pH 5,2 varuje fiziološko ravnotežje sluznice intimnih delov našega telesa in ohranja njeno naravno obrambno sposobnost. Vsebuje enako mlečno kislino, kakršno tvori naše telo, preprečuje manjše neprijetnosti in zagotavlja osebno svežino in varnost ves dan. Kremasta in rahlo odisavljena emulzija se uporablja namesto mila, ki je pogosto pregrubo in dražeče.

Slika 10: Lactacyd emulzija za intimno nego (Vir: podjetje ARC)

TOALETNI PAPIR ZEWA

V letu 2006 je promet na toaletnem papirju Zewa narasel vrednostno za 12 % glede na leto 2005.

Robčki Zewa so v letu 2006 predstavljali 19 % manj vrednostne prodaje kot v letu 2005.

- Toaletni papir Zewa:

Imamo rumeni papir Zewa z vonjem po aloe veri; beli potiskan z morskimi motivi z vonjem po morju; beli potiskan z otroškimi motivi itd.

Slika 11: Toaletni papir Zewa aloe vera 8+2 gratis (Vir: podjetje ARC)

PLENIČKE LIBERO

- Pleničke libero:

Libero so otroške pleničke, mehke kot pero, posebej oblikovane z novim sistemom »Dry Tech«, ki zagotavlja neprepustnost pleničk in čarobno vpojnost. Oblikovane so tako, da se popolnoma prilagodijo in zagotavljajo svobodo gibanja vašemu malčku.

Libero Discovery:

- maxi (7–14kg): pakiranje po 60 kosov.

Slika 12: Libero pleničke maxi od 7–14kg (Vir: podjetje ARC)

VLOŽKI LIBRESSE

- Higijenski vložki Libresse:

Novi higijenski vložki Libresse invisible ultra vam ponujajo varnost, udobje in učinkovito moč vpijanja, vse v enem. Po zaslugi nove revolucionarne SecureFit tehnologije, se vložek premika skupaj z vašim telesom in se mu popolnoma prilaga, ko sledi vašim gibom in vam s tem zagotavlja popolno varnost. Še več, vmesni sloj Efficapt zagotavlja izredno hitro, kar do 7-krat učinkovitejše vpijanje, kot ga potrebujete.

Slika 13: Libresse invisible ultra thin (Vir: podjetje ARC)

ELEKTRIČNI KOMPLET IN POLNILO AMBI PUR

Električni komplet Ambi pur pomeni, da je pakiranje aparat + polnilo.
Električno polnilo Ambi pur pa pomeni, da dobimo v pakiranju samo polnilo.

- Električni komplet Ambi pur elegance:

Eleganten, prijeten cvetni vonj v kombinaciji z dišavami jagodičja, lesa in mošusa.

Slika 14: Električni komplet Ambi pur elegance (Vir: podjetje ARC)

SPREJI AMBI PUR

Imajo naslednje vrste: osvežilec zraka Ambi pur v spreju morje; osvežilec zraka Ambi pur v spreju proti cigaretному vonju, sprej Ambi pur z vonjem po rožah, sprej Ambi pur z vonjem po gozdu.

Sedaj pa so na voljo še novi osvežilci zraka v spreju in sicer se jim reče puresse. Na voljo so naslednji vonji: bombaž, zrak, bambus in lotus.

Slika 15: Osvežilec zraka Ambi pur v spreju z vonjem po lotusu (Vir: podjetje ARC)

KOMPLET IN POLNILO AMBI PUR CAR

Imamo komplete in polnila Ambi pur car. Kompleti Ambi pur so na voljo v naslednjih vonjih: voyage, after tobako, grand prix, aqua. Ambi pur polnila pa so voyage, after tobako, explore, grand prix, pacific.

Slika 16: Komplet voyage Ambi pur car (Vir: podjetje ARC)

KAVA DONCAFE

Pakiranje 100 g, 200 g, 500 g in 1000 g. Sedaj je na voljo tudi nova kava Doncafe minas, ki je pakirana po 100 g in 200 g.

Slika 17: Kava Doncafe Minas – 100 g (Vir: podjetje ARC)

Doncafe je mešanica pražene kave. Je idealna kombinacija bogate arome ter vrhunske kvalitete, ki zadovolji želje najzahtevnejših potrošnikov. Proizvodi vsebujejo mešanico zrn Arabice in Robuste, ki uspevajo na sončnih plantažah brazilske pokrajine. Temno rjava zrna so srednje pražena in fino mleta, kar zagotavlja poln okus ter nepozaben vonj, ki poživi vzdušje vašega doma.

Na voljo je še set Doncafe, v katerem sta pakirani dve skodelici za kavo in dvakrat kava Doncafe po 200 g.

Slika 18: Darilno pakiranje Doncafe (Vir: podjetje ARC)